

REPUBLIKA SLOVENIJA
MINISTRSTVO ZA VZGOJO IN IZOBRAŽEVANJE

Masarykova cesta 16, 1000 Ljubljana

T: 01 400 52 00

F: 01 400 53 21

E: gp.mvi@gov.si

www.mvi.gov.si

Številka: 0070-57/2025/240

Ljubljana, 11. november 2025

EVA 2025-3350-0052

GENERALNI SEKRETARIAT VLADE REPUBLIKE SLOVENIJE
gp.gs@gov.si

ZADEVA: Novo gradivo št. 1 - Predlog zakona o spremembah in dopolnitvah Zakona o usmerjanju otrok s posebnimi potrebami – predlog za obravnavo

1. Predlog sklepov vlade:

Na podlagi drugega odstavka 2. člena Zakona o Vladi Republike Slovenije (Uradni list RS, št. 24/05 – uradno prečiščeno besedilo, 109/08, 38/10 – ZUKN, 8/12, 21/13, 47/13 – ZDU – 1G, 65/14, 55/17, 163/22 in 57/25 – ZF) je Vlada Republike Slovenije na svoji ____seji ____sprejela naslednji

S K L E P:

Vlada Republike Slovenije je določila besedilo Predloga zakona o spremembah in dopolnitvah Zakona o usmerjanju otrok s posebnimi potrebami in ga pošlje v obravnavo Državnemu zboru po skrajšanem postopku.

Barbara Kolenko Helbl
generalna sekretarka

Priloga:

- Predlog zakona o spremembah in dopolnitvah Zakona o usmerjanju otrok s posebnimi potrebami

Prejmejo:

- vsa ministrstva,
- Služba Vlade Republike Slovenije za zakonodajo,
- Urad Vlade Republike Slovenije za komuniciranje.

2. Predlog za obravnavo predloga zakona po nujnem ali skrajšanem postopku v Državnem zboru z obrazložitvijo razlogov: Da, saj gre za manjše spremembe in dopolnitve zakona.

3.a Osebe, odgovorne za strokovno pripravo in usklajenost gradiva:

- Dr. Vinko Logaj, minister
- Janja Zupančič, državna sekretarka
- Rado Kostrevc, generalni direktor Direktorata za predšolsko vzgojo in osnovno šolstvo

3.b Zunanji strokovnjaki, ki so sodelovali pri pripravi dela ali celotnega gradiva:

Pri pripravi zunanji strokovnjaki niso sodelovali.

4. Predstavniki vlade, ki bodo sodelovali pri delu Državnega zbora:

- Dr. Vinko Logaj, minister
- Janja Zupančič, državna sekretarka
- Rado Kostrevc, generalni direktor Direktorata za predšolsko vzgojo in osnovno šolstvo

5. Kratek povzetek gradiva:

S predlogom novele zakona se v zakonodajo umešča nova skupina otrok s posebnimi potrebami (otroci z gluhoslepoto), opredeljuje se podpora in pomoč za otroke, pri katerih šola zazna učne težave ali druge okoliščine, zaradi katerih potrebuje dodatno strokovno podporo. Opredeljujejo se prilagajanje in pretvarjanje učbenikov ter drugih učnih gradiv v okviru javne službe ter pomoč spremljevalca, spremljevalca skupine in varuha negovalca. Vzpostavlja se digitalni repozitorij potrjenih učnih gradiv. Določena je pravica do vključitve učencev in dijakov v domove za učence ter dodana možnost vključitve z namenom razbremenitve družin. Spremenjena je sestava komisij za usmerjanje na prvi stopnji. Določajo se obvezne priloge k zahtevi za uvedbo postopka usmerjanja, ki jo vlagatelj lahko odda tudi po elektronski pošti. Dopolnjuje se vsebina odločbe o usmeritvi. Vročanje v okviru postopka usmerjanja bo potekalo v skladu z zakonom, ki ureja splošni upravni postopek. Priprava individualiziranega programa je vezana na strokovne smernice, evalvacija pa je predvidena najmanj ob zaključku vsakega šolskega leta.

Novo gradivo št. 1 je pripravljeno v skladu z nomotehničnimi navodili Službe Vlade RS za zakonodajo, ki so bila podana na seji Odbora Vlade RS za državno ureditev in javne zadeve, dne 11. 11. 2025, in sicer nomotehnični popravki 3., 6., 7. in 9. člena.

6. Presoja posledic za:

a)	javnofinančna sredstva nad 40.000 EUR v tekočem in naslednjih treh letih	Ni posledic
b)	usklajenost slovenskega pravnega reda s pravnim redom Evropske unije	DA
c)	administrativne posledice	Zmanjšanje administracije
č)	gospodarstvo, zlasti mala in srednja podjetja, ter konkurenčnost podjetij	Ni posledic
d)	okolje, vključno s prostorskimi in varstvenimi vidiki	Ni posledic
e)	socialno področje	Pozitivne posledice
f)	dokumente razvojnega načrtovanja: – nacionalne dokumente razvojnega načrtovanja, – razvojne politike na ravni programov po strukturi razvojne klasifikacije programskega proračuna, – razvojne dokumente Evropske unije in mednarodnih organizacij.	Ni posledic

I Ocena finančnih posledic, ki niso načrtovane v sprejetem proračunu				
	Tekoče leto (t)	t + 1	t + 2	t + 3
Predvideno povečanje (+) ali zmanjšanje (–) prihodkov državnega proračuna	/	/	/	/
Predvideno povečanje (+) ali zmanjšanje (–) prihodkov občinskih proračunov				
Predvideno povečanje (+) ali zmanjšanje (–) odhodkov državnega proračuna				
Predvideno povečanje (+) ali zmanjšanje (–) odhodkov občinskih proračunov				
Predvideno povečanje (+) ali zmanjšanje (–) obveznosti za druga javnofinančna sredstva				
II. Finančne posledice za državni proračun				
II.a Pravice porabe za izvedbo predlaganih rešitev so zagotovljene:				
Ime proračunskega uporabnika	Šifra in naziv ukrepa, projekta	Šifra in naziv proračunske postavke	Znesek za tekoče leto (t)	Znesek za t + 1
SKUPAJ				
II.b Manjkajoče pravice porabe bodo zagotovljene s prerazporeditvijo:				
Ime proračunskega uporabnika	Šifra in naziv ukrepa, projekta	Šifra in naziv proračunske postavke	Znesek za tekoče leto (t)	Znesek za t + 1
SKUPAJ				
II.c Načrtovana nadomestitev zmanjšanih prihodkov in povečanih odhodkov proračuna:				
Novi prihodki	Znesek za tekoče leto (t)		Znesek za t + 1	
SKUPAJ				

7.b Predstavitev ocene finančnih posledic pod 40.000 EUR:

Stroški vzpostavitve digitalnega repozitorija učnih gradiv ne bodo presegli 40.000 EUR. Finančna sredstva bo Ministrstvo za vzgojo in izobraževanje zagotovilo s prerazporeditvijo sredstev znotraj obstoječih nalog.

8. Predstavitev sodelovanja z združenji občin:

Vsebina predloženega gradiva (predpisa) vpliva na:

- pristojnosti občin,
- delovanje občin,
- financiranje občin.

NE

Gradivo (predpis) je bilo poslano v mnenje: /

9. Predstavitev sodelovanja javnosti:

Gradivo je bilo predhodno objavljeno na spletni strani predlagatelja:

NE

Gradivo je objavljeno na portalu e-demokracija in posredovano ključnim deležnikom.

(Če je odgovor, DA, navedite:) /

10. Pri pripravi gradiva so bile upoštevane zahteve iz Resolucije o normativni dejavnosti:

DA

11. Gradivo je uvrščeno v delovni program vlade:

DA

Dr. Vinko Logaj
MINISTER

Priloga:

- predlog sklepa vlade,
- predlog zakona.

Številka: 0070-57/2025

Datum:

EVA 2025-3350-0052

Na podlagi drugega odstavka 2. člena Zakona o Vladi Republike Slovenije (Uradni list RS, št. 24/05 – uradno prečiščeno besedilo, 109/08, 38/10 – ZUKN, 8/12, 21/13, 47/13 – ZDU-1G, 65/14, 55/17, 163/22 in 57/25 – ZF) je Vlada Republike Slovenije na seji dne sprejela naslednji

S K L E P:

Vlada Republike Slovenije je določila besedilo Predloga zakona o spremembah in dopolnitvah Zakona o usmerjanju otrok s posebnimi potrebami in ga pošlje Državnemu zboru v obravnavo po rednem postopku.

Barbara Kolenko Helbl
generalna sekretarka

Priloga:

- Predlog zakona o spremembah in dopolnitvah Zakona o usmerjanju otrok s posebnimi potrebami

Prejmejo:

- vsa ministrstva,
- Služba Vlade Republike Slovenije za zakonodajo,
- Urad Vlade Republike Slovenije za komuniciranje.

PREDLOG

EVA: 2025-3350-0052

Z A K O N
O SPREMEMBAH IN DOPOLNITVAH ZAKONA O USMERJANJU OTROK S POSEBNIMI
POTREBAMI

I UVOD

1 OCENA STANJA IN RAZLOGI ZA SPREJETJE PREDLOGA ZAKONA

Zakon o usmerjanju otrok s posebnimi potrebami

Leta 2000 sprejeti Zakon o usmerjanju otrok s posebnimi potrebami (Uradni list RS, št. 54/00; v nadaljnjem besedilu: ZUOPP) je nadomestil dotedanji Zakon o izobraževanju in usposabljanju otrok in mladostnikov z motnjami v telesnem in duševnem razvoju (Uradni list SRS, št. 19/76 in 3/80 – odl. US) in postavil zametke izobraževalnega sistema za otroke s posebnimi potrebami, kot jih poznamo danes. S sprejetim zakonom je takratno ministrstvo za šolstvo in šport v okviru prenove takratne šolske zakonodaje na konceptualni in sistemski ravni uredilo vzgojo in izobraževanje otrok s posebnimi potrebami. ZUOPP je dopolnil predpise, ki v okviru svojih določil opredeljujejo vzgojo in izobraževanje otrok in mladostnikov s posebnimi potrebami za celotno vertikalno, od vrtcev in osnovne šole do splošnega srednjega ter poklicnega in strokovnega izobraževanja. Prinesel je dve temeljni novosti:

1. prehod iz izključno segregiranega (zapostavljenega) sistema izobraževanja otrok s posebnimi potrebami, ki ga je določal dotedanji predpis, v bolj odprto usmerjanje teh otrok v različne vzgojno-izobraževalne programe, glede na njihove ohranjene sposobnosti;
2. prenos pristojnosti vodenja postopkov usmerjanja s področja socialnih zadev na področje šolstva.

Glavne vsebinske značilnosti sprejetega ZUOPP so bile:

- natančna in širša opredelitev otrok s posebnimi potrebami ter vrst motenj,
- usmerjanje v različne programe in opredelitev le-teh,
- določitev postopka usmerjanja in vsebine odločbe,
- določitev postopka dela strokovnih komisij za usmerjanje,
- določitev priprave individualiziranega programa za posameznega otroka.

ZUOPP je namesto dotedanjega enkratnega razvrščanja uvedel razvojno procesno usmerjanje in naložil obveznost preverjanja ustreznosti usmeritve na najmanj vsaka tri leta. Prav tako pa je omogočil aktivnejšo vlogo staršev in vzgojno-izobraževalnega zavoda v samem postopku usmerjanja ter možnost vključevanja otrok s posebnimi potrebami v zasebne zavode v skladu s pogoji za izvajanje in kriteriji za financiranje programov vzgoje in izobraževanja v zasebnem zavodu. Pri ureditvi vzgoje in izobraževanja otrok s posebnimi potrebami je ZUOPP upošteval izkušnje bolj razvitih držav Evrope, vendar ni omogočil popolne vključitve, ker se taka rešitev tudi drugod ni izkazala za ustrezno. Je pa ZUOPP na primer omogočil možnost zagotovitve ustreznih pripomočkov in opreme otrokom s posebnimi potrebami.

Že v pripravah na uvedbo ZUOPP je ministrstvo začelo razvijati tudi mobilno specialno pedagoško službo, v okviru katere so strokovni delavci osnovnih šol s prilagojenim programom in zavodov za vzgojo in izobraževanje otrok in mladostnikov s posebnimi potrebami nudili strokovno pomoč učencem s posebnimi učnimi težavami. Tako je nastala zasnova mreže strokovnih delavcev, ki je učencem s posebnimi potrebami, usmerjenimi v programe izobraževanja s prilagojenim izvajanjem in strokovno

pomočjo, lahko nudila ustrezno strokovno pomoč, opredeljeno z odločbami. Obenem se je na podlagi nacionalnega programa javnih del za fizično pomoč gibalno oviranim otrokom in mladostnikom začela razvijati praksa za fizično spremstvo tem otrokom v šolah in vrtcih.

Novosti, ki ju je ZUOPP prinesel, sta bili tudi, da je bilo treba za izvajanje tega zakona upoštevati določila drugih področnih predpisov s področja šolske zakonodaje ter uvedba podzakonskih aktov, s katerimi je država ožje opredelila posebnosti pri izvrševanju predpisov.

Popravki komisijam za usmerjanje otrok s posebnimi potrebami (KUOPP) niso prinesli večjih sprememb, so pa nadgradili predpis, upoštevajoč izkušnje pri obravnavi otrok s posebnimi potrebami in nova strokovna dognanja pri delu s temi otroki.

Leta 2006 je ZUOPP doživel prvo spremembo (Uradni list RS, št. 118/06, ZUOPP-A). Z njo je ministrstvo z določnejšimi postopkovnimi rešitvami izrazilo poseglo v vodenje postopka usmerjanja, naloge in pristojnosti organov odločanja ter delovanje strokovnih komisij.

Leta 2007 je ministrstvo pripravilo uradno prečiščeno besedilo zakona, ki je bilo objavljeno v Uradnem listu RS, št. 3/07 – uradno prečiščeno besedilo.

Novi Zakon o usmerjanju otrok s posebnimi potrebami – ZUOPP-1

2011 je bil sprejet nov Zakon o usmerjanju otrok s posebnimi potrebami (Uradni list RS, št. 58/11, 58/11, 40/12 – ZUJF, 90/12, 41/17 – ZOPOPP in 200/20 – ZOOMTVI; v nadaljnjem besedilu: ZUOPP-1). Novosti zakona so bile:

- da so bili kot posebna kategorija opredeljeni tudi otroci z avtističnimi motnjami;
- drugačna opredelitev in izvedba dodatne strokovne pomoči, ki se izvaja v treh oblikah, in sicer kot pomoč za premagovanje primanjkljajev, ovir oziroma motenj, kot učna pomoč in kot svetovalna storitev;
- način izvajanja dodatne strokovne pomoči se določi glede na posebne vzgojno-izobraževalne potrebe otroka. Skupno število ur dodatne strokovne pomoči tako po veljavnem zakonu ne sme presegati pet ur tedensko, pri čemer mora biti vsaj ena ura namenjena svetovalni storitvi, ki je namenjena ustvarjanju inkluzivnega okolja. Gre za svetovanje otroku, staršem, sošolcem, strokovnim delavcem ali sodelovanje z zunanjimi institucijami. Izjema od največjega mogočega števila ur so slepi in slabovidni otroci oziroma otroci z več motnjami, ki se jim lahko določi večje število ur dodatne strokovne pomoči, vendar največ za tri ure več na teden, torej ne več kot osem ur na teden, pri čemer se to praviloma določi za čas prvega izobraževalnega obdobja;
- razširjeni materialni pogoji in fizična pomoč;
- usmerjanje otrok s čustvenimi in vedenjskimi motnjami, s čimer se je določil prvi korak usmerjanja otrok s to specifikom, ki je obsegal paleto dejanj tudi organov izven pristojnosti ministrstva za izobraževanje, postopkovne spremembe, povezane predvsem z organizacijo in pristojnostmi komisij za usmerjanje, zahtevo za uvedbo postopka, procesna dejanja v njem in v strokovnih mnenjih.

Zakon o celostni zgodnji obravnavi predšolskih otrok s posebnimi potrebami (Uradni list RS, št. 47/17), ki se je začel uporabljati 1. januarja 2019, je uveljavil celostno zgodnjo obravnavo v Sloveniji, kar pomeni, da je vzpostavil nudenje celostne zgodnje pomoči družini in otroku s posebnimi potrebami.

Zakon o obravnavi otrok in mladostnikov s čustvenimi in vedenjskimi težavami ter motnjami v vzgoji in izobraževanju (Uradni list RS, št. 200/20) je vzpostavil enotno sistemsko rešitev celostne obravnave otrok s čustvenimi in vedenjskimi motnjami v vzgojnih zavodih, ki so vpeti v delo različnih resorjev (vzgoja in izobraževanje, sociala, pravosodje, zdravstvo in notranje zadeve), ter oblikoval strokovne

centre, ki ponujajo tudi preventivne dejavnosti (svetovanje, pomoč in obravnava mobilnega tima) otrokom v vrtcih in šolah, kar prispeva k čimprejšnji pomoči in s tem morebiti poznejšim namestitvam.

Vzgoja in izobraževanje otrok s posebnimi potrebami se sicer izvajata v skladu ZUOPP-1 in predpisi, ki urejajo področje predšolske vzgoje, osnovnošolskega izobraževanja, poklicnega in strokovnega izobraževanja ter splošnega srednjega izobraževanja.

Temeljita na ciljih in načelih, določenih v zakonih za posamezno področje vzgoje in izobraževanja, ter na naslednjih ciljih in načelih:

- zagotavljanje največje koristi otroka,
- celovitost in kompleksnost vzgoje in izobraževanja,
- enake možnosti s hkratnim upoštevanjem različnih potreb otrok,
- vključevanje staršev, posvojiteljev, rejnikov in skrbnikov v postopek usmerjanja in oblike pomoči,
- individualiziran pristop,
- interdisciplinarnost,
- ohranjanje ravnotežja med različnimi področji otrokovega telesnega in duševnega razvoja,
- čimprejšnja usmeritev v ustrezen program vzgoje in izobraževanja,
- takojšnja in kontinuirana podpora in strokovna pomoč v programih vzgoje in izobraževanja,
- vertikalna prehodnost in povezanost programov,
- organizacija vzgoje in izobraževanja čim bližje kraju bivanja,
- zagotavljanje ustreznih pogojev, ki omogočajo optimalen razvoj posameznega otroka.

Skupine otrok s posebnimi potrebami po ZUOPP-1 so:

- otroci z motnjami v duševnem razvoju,
- slepi in slabovidni otroci oziroma otroci z okvaro vidne funkcije,
- gluhi in naglušni otroci,
- otroci z govorno-jezikovnimi motnjami,
- gibalno ovirani otroci,
- dolgotrajno bolni otroci,
- otroci s primanjkljaji na posameznih področjih učenja,
- otroci z avtističnimi motnjami ter
- otroci s čustvenimi in vedenjskimi motnjami.

Vsi ti otroci potrebujejo prilagojeno izvajanje programov vzgoje in izobraževanja z dodatno strokovno pomočjo ali prilagojene programe vzgoje in izobraževanja oziroma posebne programe vzgoje in izobraževanja.

Otroci s posebnimi potrebami se lahko vključijo v:

- program za predšolske otroke s prilagojenim izvajanjem in dodatno strokovno pomočjo,
- prilagojen program za predšolske otroke,
- izobraževalne programe s prilagojenim izvajanjem in dodatno strokovno pomočjo,
- prilagojene izobraževalne programe z enakovrednim izobrazbenim standardom,
- prilagojene izobraževalne programe z nižjim izobrazbenim standardom,
- posebni program vzgoje in izobraževanja za otroke z zmerno, težjo in težko motnjo v duševnem razvoju in druge posebne programe (v nadaljnjem besedilu: posebni program),
- vzgojne programe.

V prilagojenih programih z enakovrednim ali nižjim izobrazbenim standardom je prilagojeno celotno izvajanje programa, tudi normativi, otroci dobijo tudi dodatne ure specialnopedagoških dejavnosti.

V posebnih programih otroci ne pridobijo javnoveljavne izobrazbe, ampak potrdilo o usposabljanju.

Vzgojne programe izvajajo strokovni centri za obravnavo otrok s čustvenimi in vedenjskimi motnjami (vzgojni zavodi) in domovi za učence, ki so organizirani v okviru zavodov ali osnovnih šol s prilagojenim programom.

Težje in težko gibalno ovirani ter slepi otroci, ki so usmerjeni v izobraževalne programe s prilagojenim izvajanjem z dodatno strokovno pomočjo, lahko pridobijo pravico do stalne ali začasne fizične pomoči, ki jo nudi spremljevalec, slabovidni otroci, otroci z okvaro vidne funkcije, dolgotrajno bolni otroci, otroci z avtiističnimi motnjami ter otroci s čustvenimi in vedenjskimi motnjami pa izjemoma pravico do začasne fizične pomoči, ki jo izvaja spremljevalec pri posameznih dejavnostih, ki jih določi strokovna skupina v individualiziranem programu.

ZUOPP-1 predvideva še pravico do tolmača slovenskega znakovnega jezika za gluhe in naglušne otroke, ki se sporazumevajo v slovenskem znakovnem jeziku in so usmerjeni v programe za otroke s posebnimi potrebami.

Otroci s posebnimi potrebami, ki jim ni mogoče zagotoviti vzgoje in izobraževanja v kraju njihovega prebivališča in jim zaradi oddaljenosti prebivališča od kraja vzgoje in izobraževanja ni mogoče zagotoviti prevoza, se lahko vključijo v zavode za vzgojo in izobraževanje otrok s posebnimi potrebami, domove za učence s posebnimi potrebami in socialnovarstvene zavode ali se namestijo v rejniško družino.

Dijakom, ki so z odločbo o usmeritvi opredeljeni kot težje ali težko gibalno ovirani ter ne morejo uporabljati javnega prevoza oziroma potrebujejo prilagojen prevoz, v skladu z zakonom, ki ureja uveljavljanje pravic iz javnih sredstev, pripada brezplačen prilagojen prevoz.

Statistični podatki

V programe osnovne šole s prilagojenim izvajanjem in dodatno strokovno pomočjo je vključenih 8,44 odstotka otrok s posebnimi potrebami; delež zadnja leta narašča.

Preglednica 1: Delež otrok s posebnimi potrebami (PP)

	2020/21	2021/22	2022/23	2023/24	2024/25
Število vseh učencev v OŠ	191.018	193.081	194.645	193.776	192.193
Število učencev s PP v OŠ	14.224	14.829	15.303	15.712	16.220
Delež	7,45 %	7,68 %	7,86 %	8,11 %	8,44 %

Število začasnih spremljevalcev raste.

Preglednica 2: Število stalnih in začasnih spremljevalcev

	2020/21		2021/22		2022/23		2023/24		2024/25	
	Stalni	Začasni	Stalni	Začasni	Stalni	Začasni	Stalni	Začasni	Stalni	Začasni
Št. spremljevalcev	161	536	162	618	157	683	162	795	152	929

Pravico do tolmača v slovenskem znakovnem jeziku je v šolskem letu 2024/25 uveljavljalo 25 učencev, od tega 24 v okviru zavodov za vzgojo in izobraževanje otrok in mladostnikov s posebnimi potrebami.

Učenec je imel v šolskem letu 2024/25 povprečno 3,81 ure dodatne strokovne pomoči tedensko, pri čemer številka vključuje tudi uro svetovalne storitve.

Preglednica 3: Povprečno število ur dodatne strokovne pomoči v osnovni šoli

	2020/21	2021/22	2022/23	2023/24	2024/25
--	---------	---------	---------	---------	---------

Število ur dodatne strokovne pomoči	53.971	56.519	58.667	60.153	61.791
Povprečje	3,53	3,81	3,83	3,83	3,81

Med učenci s posebnimi potrebami je največ otrok s primanjkljaji na posameznih področjih učenja in učencev z opredeljenimi več primanjkljaji, ovirami oz. motnjami.

Preglednica 4: Delež učencev s posebnimi potrebami v osnovni šoli

	2020/21		2021/22		2022/23		2023/24		2024/25	
Učenci z lažjo motnjo v duševnem razvoju	133	0,9 %	144	1,0 %	155	1,0 %	166	1,1 %	188	1,2 %
Gluhi in naglušni učenci	169	1,2 %	181	1,2 %	176	1,2 %	164	1,0 %	164	1,0 %
Učenci z govorno jezikovnimi motnjami	1629	11,5 %	1882	12,7 %	2066	13,5 %	2228	14,2 %	2400	14,8 %
Slepi in slabovidni učenci ter učenci z okvaro vidne funkcije	68	0,5 %	68	0,5 %	67	0,4 %	69	0,4 %	79	0,5 %
Gibalno ovirani učenci	157	1,1 %	160	1,1 %	155	1,0 %	153	1,0 %	144	0,9 %
Učenci s čustvenimi in vedenjskimi motnjami	509	3,6 %	537	3,6 %	602	3,9 %	643	4,1 %	685	4,2 %
Dolgotrajno bolni učenci	1356	9,5 %	1365	9,2 %	1344	8,8 %	1406	8,9 %	1543	9,5 %
Učenci s primanjkljaji na posameznih področjih učenja	5872	41,3 %	6042	40,7 %	6194	40,5 %	6225	39,6 %	6277	38,7 %
Učenci z avtističnimi motnjami	227	1,6 %	232	1,6 %	213	1,4 %	197	1,3 %	218	1,3 %
Učenci z predeljenimi več primanjkljaji, ovirami oz. motnjami	4104	28,9 %	4218	28,4 %	4331	28,3 %	4461	28,4 %	4522	27,9 %
Skupaj	14.224	100 %	14.829	100 %	15.303	100 %	15.712	100 %	16.220	100 %

Preglednica 5: Delež otrok s posebnimi potrebami (PP)

OSNOVNA ŠOLA	2024/25		
	Vsi učenci v OŠ	Učenci s PP v OŠ	%
1. razred osnovne šole	20.129	508	2,5
2. razred osnovne šole	20.942	929	4,4
3. razred osnovne šole	21.153	1136	5,4
4. razred osnovne šole	21.068	1592	7,6
5. razred osnovne šole	21.680	2025	9,3
6. razred osnovne šole	21.422	2285	10,7
7. razred osnovne šole	22.091	2416	10,9
8. razred osnovne šole	21.998	2647	12,0
9. razred osnovne šole	21.710	2682	12,4
SKUPAJ	192.193	16.220	8,44

Prilagojene programe osnovne šole z enakovrednim izobrazbenim standardom (EIS) izvajajo zavodi za vzgojo in izobraževanje otrok in mladostnikov s posebnimi potrebami. Med otroki, ki so vključeni v te programe, narašča število otrok z avtizmom in z govorno-jezikovnimi motnjami.

Preglednica 6: Število učencev v programih z enakovrednim izobrazbenim standardom

Prilagojeni programi devetletne osnovne šole z enakovrednim izobrazbenim standardom	2020/21	2021/22	2022/23	2023/24	2024/25
za slepe in slabovidne otroke	12	9	11	8	8
za otroke z avtističnimi motnjami	105	130	154	182	184

za gibalno ovirane otroke	45	48	40	38	35
za otroke z govorno-jezikovnimi motnjami	338	357	337	341	391
za gluhe in naglušne otroke	22	27	31	29	29
Skupaj	522	571	573	598	647

Prilagojeni program z nižjim izobrazbenim standardom (NIS) se izvaja v 57 šolah in zavodih po Sloveniji. Vanj se večinoma vključujejo učenci z lažjo motnjo v duševnem razvoju. Po končanem programu se učenci lahko vključujejo v programe nižjega poklicnega izobraževanja.

Preglednica 7: Število učencev v prilagojenem programu z nižjim izobrazbenim standardom

	2020/21	2021/22	2022/23	2023/24	2024/25
Število učencev	2242	2294	2511	2634	2772

V 47 šolah in zavodih se izvaja tudi posebni program vzgoje in izobraževanja za otroke z zmerno, težjo in težko motnjo v duševnem razvoju (PPVIZ) od 6. do 26. leta. Program ne daje javnoveljavne izobrazbe.

Preglednica 8: Število učencev v posebnem programu vzgoje in izobraževanja

	2020/21	2021/22	2022/23	2023/24	2024/25
Število učencev	1861	1924	2022	2118	1968

V celotni osnovnošolski populaciji je tako v programe s prilagojenim izvajanjem in dodatno strokovno pomočjo vključenih 8,44 odstotka vseh osnovnošolskih otrok, v prilagojene programe z enakovrednim izobrazbenim standardom 0,38 odstotka, v prilagojeni program z nižjim izobrazbenim standardom 1,40 odstotka in v posebni program vzgoje in izobraževanja 1 odstotek vseh osnovnošolskih otrok.

Preglednica 9: Delež učencev v prilagojenih programih z enakovrednim izobrazbenim standardom, prilagojenem programu z nižjim izobrazbenim standardom in posebnem programu vzgoje in izobraževanja glede na celotno populacijo v osnovni šoli

	2020/21	2021/22	2022/23	2023/24	2024/25
	Št. učencev	Št. učencev	Št. učencev	Št. učencev	Št. učencev
Nižji izobrazbeni standard (NIS)	2242	2294	2511	2634	2772
Posebni program vzgoje in izobraževanja (PPVIZ)	1861	1924	2022	2118	1968
Enakovredni izobrazbeni standard (EIS)	689	724	718	725	751
Skupaj osnovna šola	195.285	197.510	199.344	198.847	197.684
Delež otrok v NIS	1,15 %	1,16 %	1,26 %	1,32 %	1,40 %
Delež otrok v PPVIZ	0,95 %	0,97 %	1,01 %	1,07 %	1,00 %
Delež otrok v EIS	0,35 %	0,37 %	0,36 %	0,36 %	0,38 %

Med učenci s posebnimi potrebami jih je 74,2 odstotka vključenih v program s prilagojenim izvajanjem in dodatno strokovno pomočjo.

Zakonodaja omogoča še pravico do namestitve učencev prilagojenih in posebnih programov v domove za učence in pravico do brezplačnega prevoza zanje ob pouka prostih dneh.

Preglednica 10: Število učencev v domovih za učence s posebnimi potrebami

	2020/21	2021/22	2022/23	2023/24	2024/25
Osnovne šole s prilagojenim programom	194	180	187	193	216
Zavodi	197	212	177	199	191
Skupaj	391	392	364	392	407

Tudi v srednješolskih izobraževalnih programih delež dijakov s posebnimi potrebami raste. V primerjavi z osnovnošolskim izobraževanjem pa se v srednješolskem močno zmanjša število ur dodatne strokovne pomoči na dijaka. Dijak s posebnimi potrebami ima le še povprečno 1,87 ure dodatne strokovne pomoči tedensko.

Preglednica 11: Povprečno število ur dodatne strokovne pomoči v srednji šoli

	2020/21	2021/22	2022/23	2023/24	2024/25
Število ur dodatne strokovne pomoči	9174	10.127	10.787	11.624	12.294
Povprečje na dijaka	1,55	1,63	1,64	1,77	1,87

Tudi v srednješolskih izobraževalnih programih je največ usmerjenih dijakov s primanjkljaji na posameznih področjih učenja.

Preglednica 12: Delež dijakov s posebnimi potrebami

	2020/21		2021/22		2022/23		2023/24		2024/25	
Dijaki z lažjo motnjo v duševnem razvoju	139	2,5 %	154	2,5 %	156	2,4 %	162	2,2 %	164	2,1 %
Gluhi in naglušni dijaki	89	1,6 %	89	1,4 %	82	1,2 %	88	1,2 %	78	1,0 %
Dijaki z govorno jezikovnimi motnjami	114	2,0 %	124	2,0 %	133	2,0 %	128	1,8 %	149	1,9 %
Slepi in slabovidni dijaki ter dijaki z okvaro vidne funkcije	28	0,5 %	30	0,5 %	29	0,4 %	33	0,5 %	31	0,4 %
Gibalno ovirani dijaki	49	0,9 %	38	0,6 %	40	0,6 %	37	0,5 %	33	0,4 %
Dijaki s čustvenimi in vedenjskimi motnjami	157	2,8 %	181	2,9 %	205	3,1 %	312	4,3 %	401	5,1 %
Dolgotrajno bolni dijaki	692	12,2 %	707	11,4 %	738	11,2 %	819	11,3 %	831	10,6 %
Dijaki s primanjkljaji na posameznih področjih učenja	277 2	48,9 %	302 0	48,7 %	317 2	48,2 %	337 9	46,6 %	364 7	46,4 %
Dijaki z avtističnimi motnjami	89	1,6 %	95	1,5 %	93	1,4 %	92	1,3 %	115	1,5 %
Dijaki z opredeljenimi več primanjkljaji, ovirami oz. motnjami	154 4	27,2 %	176 3	28,4 %	193 7	29,4 %	220 2	30,4 %	241 4	30,7 %
Skupaj	567 3	100,0 %	620 1	100,0 %	658 5	100,0 %	725 2	100,0 %	786 3	100,0 %

Preglednica 13: Število dijakov (in delež znotraj celotne populacije v programu) glede na izobraževalni program

	2020/21		2021/22		2022/23		2023/24		2024/25	
Nižje poklicno izobraževanje	257	22,1 %	281	24,1 %	270	23,2 %	290	24,9 %	297	25,5 %
Srednje poklicno izobraževanje	1988	16,4 %	2168	17,9 %	2243	18,5 %	2373	19,6 %	2545	21,0 %
Srednje strokovno izobraževanje	2291	7,4 %	2482	8,0 %	2715	8,8 %	3052	9,9 %	3394	11,0 %
Gimnazijsko izobraževanje	887	3,4 %	966	3,7 %	1089	4,2 %	1258	4,9 %	1355	5,3 %
Poklicno tehniško izobraževanje	243	6,3 %	298	7,8 %	267	7,0 %	277	7,2 %	270	7,0 %
Maturitetni tečaj	6	2,7 %	5	2,3 %	1	0,5 %	2	0,9 %	2	0,9 %
Poklicni tečaj	1	0,7 %	1	0,7 %	0	0,0 %	0	0,0 %	0	0,0 %
Skupaj	5673	7,64 %	6201	8,35 %	6585	8,87 %	7252	9,77 %	7863	10,59 %

Manj kot 300 dijakov obiskuje prilagojene izobraževalne programe, ki jih izvajajo samo zavodi za vzgojo in izobraževanje otrok in mladostnikov s posebnimi potrebami.

Preglednica 14: Število dijakov v prilagojenih srednješolskih izobraževalnih programih

	2020/21	2021/22	2022/23	2023/24	2024/25
Center IRIS – Center za izobraževanje, rehabilitacijo, inkluzijo in svetovanje za slepe in slabovidne		3	6	8	8
Center za izobraževanje, rehabilitacijo in usposabljanje Kamnik	103	102	97	88	84

Zavod za gluhe in naglušne Ljubljana	132	158	167	171	180
Skupaj	235	263	270	267	272

Preglednica 15: Število stalnih in začasnih spremljevalcev v srednješolskih izobraževalnih programih

2020/21		2021/22		2022/23		2023/24		2024/25	
Začasni	Stalni	Začasni	Stalni	Začasni	Stalni	Začasni	Stalni	Začasni	Stalni
39	49	40	43	36	48	42	49	44	50

Zakonodaja predvideva še pravico do tolmača za gluhe dijake in pravico do brezplačnega prilagojenega prevoza za gibalno ovirane dijake, ki ne morejo uporabljati javnega prevoza.

V šolskem letu 2024/25 so imeli pravico do tolmačenja v slovenskem zakovnem jeziku štirje dijaki, do brezplačnega prilagojenega prevoza pa je bilo upravičenih 88 gibalno oviranih dijakov, leto prej 85.

2 CILJI, NAČELA IN POGLAVITNE REŠITVE PREDLOGA ZAKONA

2.1 Cilji predloga zakona

Cilji predloga zakona so:

- umestiti otroke z gluhoslepoto med skupine otrok s posebnimi potrebami;
- opredeliti podporo in pomoč v okviru razširjenega programa v osnovni šoli za otroke, pri katerih šola zazna učne težave ali druge okoliščine, zaradi katerih potrebuje dodatno strokovno podporo;
- opredeliti prilagajanje in pretvarjanje učbenikov in drugih učnih gradiv v okviru javne službe;
- vzpostaviti digitalni repozitorij za potrjena učna gradiva za otroke s posebnimi potrebami;
- določiti pomoč spremljevalca, spremljevalca skupine in varuha negovalca v posameznih vzgojno-izobraževalnih in posebnih programih ter med organiziranim prevozom;
- natančneje določiti pravico do vključitve učencev in dijakov v domove za učence ter omogočiti vključitve z namenom razbremenitve družin;
- zmanjšati število članov komisij za usmerjanje na prvi stopnji, ki se vključujejo v komisije za usmerjanje prve stopnje z liste izvedencev, in s tem omogočiti fleksibilnejšo sestavo komisije glede na otrokove posebne potrebe ter omogočiti prisotnost predstavnika šole na sejah komisij;
- določiti obvezne priloge k zahtevi za uvedbo postopka usmerjanja in omogočiti oddajo vloge za začetek postopka usmerjanja po elektronski pošti;
- dopolniti vsebino odločbe o usmeritvi;
- ureditev vročanja v okviru postopka usmerjanja v skladu z zakonom, ki ureja splošni upravni postopek;
- določiti evalvacijo najmanj ob zaključku vsakega šolskega leta ter določiti, da se individualiziran program pripravi v skladu s strokovnimi smernicami.

2.2 Načela predloga zakona

Predlog zakona ne uzakonja dodatnih načel, sledi pa načelom zagotavljanja največje koristi za otroke s posebnimi potrebami.

2.3 Poglavitne rešitve

Z začetkom veljavnosti 62.a člena Ustave Republike Slovenije v letu 2021 se dopolnjuje pravica do uporabe in razvoja slovenskega znakovnega jezika ter določa svobodno uporabo in razvoj jezika gluhoslepih, zato je bilo treba v zakonodajo na področju vzgoje in izobraževanja vključiti tudi učenje znakovnega jezika in jezika gluhoslepih ter med skupine otrok s posebnimi potrebami dodati novo skupino, in sicer otroke z gluhoslepoto.

Predlog zakona omogoča, da se otroku, pri katerem šola zazna učne težave ali potrebo po dodatni podpori, nudi podpora in pomoč. Vanjo so otroci vključeni brez postopkov usmerjanja, kar pomeni, da je omogočen takojšen odziv na potrebe otroka. Podporo in pomoč izvajajo učitelji v okviru razširjenega programa v osnovni šoli.

Predlog zakona opredeljuje prilagajanje in pretvarjanje učbenikov in drugih učnih gradiv v okviru javne službe, kar pomeni, da ju zagotavljajo osnovne šole, ki izvajajo prilagojene in posebne programe, zavodi za vzgojo in izobraževanje otrok in mladostnikov s posebnimi potrebami ter specialne knjižnice. Predlog zakona vpeljuje tudi vzpostavitev digitalnega repozitorija za potrjena učna gradiva za otroke s posebnimi potrebami.

Predlog zakona ne ločuje več med začasnim in stalnim spremljevalcem, ampak opredeljuje pomoč spremljevalca, spremljevalca skupine in varuha negovalca v posameznih vzgojno-izobraževalnih in posebnih programih. Ti bodo lahko spremljali otroka tudi med organiziranim šolskim prevozom od kraja prebivališča do šole ali zavoda in nazaj, če otrok zaradi zdravstvenih potreb to pomoč potrebuje in je to določeno v odločbi o usmeritvi. V socialnovarstvenem zavodu otroka spremlja varuh.

Natančneje je opredeljena pravica do vključitve v oskrbo v dom pri šoli s prilagojenim programom oziroma pri zavodu za vzgojo in izobraževanje otrok s posebnimi potrebami, kamor se lahko vključujejo učenci in dijaki, ki so končali prilagojene izobraževalne programe osnovne šole ali so vključeni v prilagojene izobraževalne srednješolske programe oziroma posebne programe, ki so namenjeni rehabilitaciji. Novost je možnost, da lahko šola ali zavod v okviru svojih zmožnosti ponudi vključitev v oskrbo in vzgojni program tudi drugim otrokom, ki obiskujejo isto šolo ali zavod. V tem primeru mora v letnem delovnem načrtu določiti dneve izvajanja oskrbe in vzgojnega programa za te otroke. Rešitev je namenjena predvsem razbremenitvi družin in omogoča fleksibilnejšo organizacijo življenja družin, hkrati pa krepi podporno funkcijo šole oziroma zavoda.

Število članov komisij za usmerjanje na prvi stopnji se zmanjšuje s treh na najmanj dva. Člani se vključujejo v komisije za usmerjanje prve stopnje z liste izvedencev, ki jo vodi Zavod Republike Slovenije za šolstvo. Namen ukrepa je fleksibilnejše določanje sestave komisije ob upoštevanju posebnih potreb otroka ob hkratnem ohranjanju strokovne usposobljenosti komisije. Predvidena je prisotnost predstavnika šole na sejah komisij, da pojasni, kako so v okviru šole nudili otroku podporo in pomoč pred uvedbo postopka usmerjanja. Na ta način se komisiji omogoči neposreden vpogled v izvedene oblike podpore in pomoči, kar prispeva k bolj celoviti presoji potreb otroka in k bolj utemeljenim odločitvam o usmeritvi.

Z novelo so določene obvezne priloge, ki jih mora k zahtevi za usmerjanje priložiti vlagatelj, omogočeno je vložiti zahtevo za začetek postopka usmerjanja tudi po elektronski pošti, kar omogoča hitrejšo, učinkovitejšo in manj papirnato poslovanje.

Če komisija za usmerjanje ugotovi, da otrok zaradi primanjkljaja, ovire oziroma motnje potrebuje takojšnjo usmeritev, pripravi strokovno mnenje, na podlagi katerega Zavod Republike Slovenije za šolstvo izda odločbo o usmeritvi, ne da bi šola pred tem izvajala podporo in pomoč.

Ob prehodu otroka iz predšolskega obdobja v šolo lahko Zavod RS za šolstvo izda odločbo o usmeritvi na podlagi dokumentacije, ki je opredeljena v zakonu, ki ureja celostno zgodnjo obravnavo predšolskih otrok s posebnimi potrebami.

Dopolnjuje se tudi vsebina odločbe o usmeritvi (več mogočih učiteljev dodatne strokovne pomoči z različnih strokovnih področij, pomoč spremljevalca ali spremljevalca skupine, spremstvo med organiziranim prevozom, prilagojen prevoz dijakov s težjo ali težko gibalno oviranostjo, ki ne zmorejo uporabljati javnega prevoza, vključitev v oskrbo in vzgojni program, izobraževanje na domu, preverjanje ustreznosti usmeritve).

Vročanje bo v okviru postopka usmerjanja potekalo v skladu z zakonom, ki ureja splošni upravni postopek, ki omogoča več načinov vročanja.

Predlog zakona predvideva evalvacijo individualiziranega programa najmanj ob zaključku vsakega šolskega leta. Nadalje ne določa več vsebine individualiziranega programa, saj ga strokovna skupina pripravi v skladu s strokovnimi smernicami, ki jih je obravnaval Strokovni svet Republike Slovenije za splošno izobraževanje. S tem se zagotavlja večja fleksibilnost in možnost sprotne prilagajanja vsebine individualiziranih programov potrebam otrok s posebnimi potrebami ter strokovnim dognanjem, ne da bi bilo za vsako spremembo treba posegati v zakonodajo;

3 OCENA FINANČNIH POSLEDIC PREDLOGA ZAKONA ZA DRŽAVNI PRORAČUN IN DRUGA JAVNOFINANČNA SREDSTVA

Predlog zakona bo imel finančne posledice za državni proračun. Predlog zakona nima finančnih posledic za druga javna finančna sredstva.

4 NAVEDBA, DA SO SREDSTVA ZA IZVAJANJE ZAKONA V DRŽAVNEM PRORAČUNU ZAGOTOVLJENA, ČE PREDLOG ZAKONA PREDVIDEVA PORABO PRORAČUNSKIH SREDSTEV V OBDOBJU, ZA KATERO JE BIL DRŽAVNI PRORAČUN ŽE SPREJET

Za izvajanje zakona ni treba zagotoviti dodatnih finančnih sredstev v že sprejetem proračunu.

5 PRIKAZ UREDITVE V DRUGIH PRAVNIH SISTEMIH IN PRILAGOJENOSTI PREDLOGA UREDITVE PRAVU EVROPSKE UNIJE

Predlagane spremembe Zakona o usmerjanju otrok s posebnimi potrebami (ZUOPP-1) uvajajo ključne novosti za razvoj inkluzivnega izobraževanja v Sloveniji. Za sprejetje zakonodajnih sprememb, zlasti na področju pravic otrok s posebnimi potrebami, je ključnega pomena razumevanje mednarodnega konteksta oziroma kako so podobne rešitve urejene v drugih državah članicah EU ali državah z razvitimi sistemi podpore, saj to prispeva k utemeljitvi zakonodajnih rešitev in krepitvi zaupanja v predlagane ukrepe.

V tem delu predstavljamo ureditev posameznih elementov v izbranih državah: Avstriji, Italiji, Finski, Hrvaški, Škotski in Angliji. Vsaka država je obravnavana posebej glede na ustrezne vsebine. Za lažjo primerljivost so področja strukturirana glede na prednostne vsebinske sklope iz novele zakona:

- podpora in pomoč v okviru šole,
- spremljevalci in varuhi,
- digitalna učna gradiva,
- postopek usmerjanja.

Avstrija

Podpora in pomoči V Avstriji morajo šole pred vključitvijo otroka v formalni postopek usmerjanja dokazati, da so izčrpale notranje podporne možnosti. To vključuje individualno delo svetovalnih služb, psihologov, mobilnih specialnih pedagogov in vključevanje staršev v proces odločanja.

Spremljevalci in varuhi: Pomočniki so vključeni na podlagi regionalnih odločitev. Notranji predpisi to področje urejajo okvirno. Vloga spremljevalcev ni pedagoška, temveč podporna.

Digitalna učna gradiva: Digitalna oprema in gradiva so prisotna, vendar ni centralnega sistema. Prilagajanje gradiv poteka na ravni šolskih timov.

Postopek usmerjanja: Deželni organi odločajo na podlagi multidisciplinarne ocene, vključno z zdravstvenimi in pedagoškimi mnenji. Postopek je administrativno razpršen in traja več tednov.

Italija

Podpora in pomoč: Italijanske šole vsako leto pripravijo letni inkluzivni načrt (Piano per l'inclusione), ki vključuje vse učence, tudi tiste brez odločbe. Uporabljajo se prilagoditve učnih metod in orodij.

Spremljevalci in varuhi: Občine dodelijo pomočnika za osebno nego in komunikacijo, ki sodeluje z učiteljem, vendar nima pedagoških nalog.

Digitalna učna gradiva: Obstajajo zbirke priporočil in virov, vendar niso zakonsko urejene kot centraliziran sistem.

Postopek usmerjanja: Usklajeno delovanje šole, družine, zdravnikov in psihologov omogoča izdajo individualiziranih načrtov. Komisije delujejo na ravni lokalnih zdravstvenih ustanov.

Finska

Podpora in pomoč: Finska uporablja jasno strukturiran tristopenjski model podpore učencem (osnovna podpora, okrepljena podpora in posebna podpora). Vsaka stopnja vključuje dokumentirane prilagoditve, sodelovanje staršev in možnost priprave učnih načrtov.

Spremljevalci in varuhi: Šole lahko vključijo pomočnike za podporo učencem z večjimi potrebami. Njihovo delo ni formalno urejeno na državni ravni, a je pogosto nepogrešljivo za izvajanje prilagoditev.

Digitalna učna gradiva: Obstaja državno razvita digitalna infrastruktura, ki vključuje tudi vsebine za učence s posebnimi potrebami. Uporabljajo se orodja, prilagojena specifičnim motnjam.

Postopek usmerjanja: Ne obstaja kot ločen formalni postopek. Odločitev o posebni podpori sprejema šola ob sodelovanju z občinskimi strokovnimi službami.

Hrvaška

Podpora in pomoč: Učencem z začasnimi ali manjšimi težavami je omogočeno vključevanje v šolski proces brez odločbe, s pomočjo individualizacije poučevanja. Učitelji se lahko odločijo za prilagoditve na podlagi internega ocenjevanja potreb.

Spremljevalci in varuhi: Dodeljevanje osebnih pomočnikov ureja ministrstvo. Vlogo ima šola ali starši. Spremljevalci nudijo fizično pomoč, spremstvo in pomoč pri komunikaciji.

Digitalna učna gradiva: Obstaja več iniciativ za digitalna učna gradiva, vendar ni enotnega obveznega repozitorija. Prilagajanje gradiv temelji na projektih in sodelovanju z nevladnimi organizacijami.

Postopek usmerjanja: Vodi ga strokovna komisija na ravni upravne enote. Komisija na podlagi dokumentacije, zdravstvenih mnenj in poročil šole izda odločbo.

Škotska

Podpora in pomoč: Škotski sistem temelji na konceptu dodatne podpore pri učenju (additional support for learning – ASL); ta se nanaša na vse otroke, ki zaradi katerega koli razloga potrebujejo dodatno podporo. Podpora je lahko kratko- ali dolgotrajna, brez zahteve po formalni odločbi.

Spremljevalci in varuhi: V šolah delujejo pomočniki za podporo učencem (Pupil Support Assistants), ki nudijo pomoč pri učenju, vsakodnevni opravi in gibanju. Usposabljanja niso standardizirana, izvajajo jih šole.

Digitalna učna gradiva: Platforma Glow je državno orodje, ki vključuje številne prilagojene učne vire. Učitelji imajo dostop do podpornih gradiv za učence s posebnimi potrebami.

Postopek usmerjanja: Formalni postopki usmerjanja ne obstajajo kot v Sloveniji. Odločanje poteka znotraj šol, ob podpori lokalnih organov in staršev.

Anglija

Podpora in pomoč: Sistem SEN support je prva stopnja pomoči za otroke z učnimi težavami. Šola vodi evidenco in dokumentira napredek otrok ter po potrebi vključuje zunanje strokovnjake.

Spremljevalci in varuhi: pomočniki pri poučevanju (Teaching Assistants) in pomočniki pri učenju (Learning Support Assistants) so redno prisotni v razredih in sodelujejo z otroki, ki potrebujejo pomoč pri učenju, gibanju ali negi.

Digitalna učna gradiva: Gradiva so v veliki meri dostopna, a ni osrednje zbirke. Kakovost in dostopnost se razlikujeta med regijami.

Postopek usmerjanja: Načrt za izobraževanje, zdravje in oskrbo (Education, Health and Care Plan – EHCP) se izdaja po formalnem postopku, ki vključuje več faz ocenjevanja in mora dokazati izčrpanje možnosti podpore znotraj šole.

Primeri digitalnih repozitorijev – Švedska, Francija in Italija

Švedska omogoča dostop do prilagojenih učbenikov prek državne agencije SPSM in digitalne knjižnice Legimus. Gradiva so namenjena le učencem z bralnimi ovirami in so zaščitena z digitalnim vodnim žigom.

Francija z zakonodajo določa obvezno nalaganje učbenikov v platformo PLATON. Pooblaščen organizacije dostopajo do datotek, izdelajo prilagojene verzije in jih delijo upravičencem. Sistem je varen, centraliziran in avtorskoppravno zaščiten.

Italija prek platforme LibroAID v sodelovanju z založniki zagotavlja učencem z disleksijo in drugimi motnjami brezplačen dostop do digitalnih učbenikov. Datoteke so odprte za prilagoditve, dostop pa je omejen in nadzorovan.

Sklep: Vse tri države zagotavljajo pravočasen, varen in ciljno usmerjen dostop do prilagojenih učnih gradiv. Slovenski predlog digitalnega repozitorija sledi tem dobrim praksam in uresničuje sodobne zahteve inkluzivnega izobraževanja.

Primerjava kaže, da novela ZUOPP-1 vključuje rešitve, ki so primerljive ali naprednejše od tistih v izbranih evropskih in anglosaških sistemih.

Viri

- Education (Additional Support for Learning) (Scotland) Act 2004.
- UK Department for Education: SEND Code of Practice (England), 2015.
- Finnish Basic Education Act (628/1998) in smernice Finske agencije za izobraževanje.
- Ministero dell'Istruzione (Italija): normativa su inclusione scolastica.
- Bundesministerium für Bildung, Wissenschaft und Forschung (Avstrija).
- Agencija za odgoj i obrazovanje (Hrvaška).
- European Agency for Special Needs and Inclusive Education: Country Reports.
- Švedska – SPSM in dostopna učna gradiva lagen.nusrf.nu (dostop: 23. julij 2025).
- Digitalna knjižnica Legimus in varnostni mehanizmi MTM mtm.semtm.semtm.se (dostop: 23. julij 2025).
- Francija – Platforma PLATON, zakonska obveznost deponiranja učbenikov (bnf.fr/bnf.fr, dostop: 23. julij 2025); obseg zbranih datotek in organizacije (publications-prairial.fr/publications-prairial.fr, dostop: 23. julij 2025).
- Italija – Sistem LibroAID, protokol AID-AIE in dostop do PDF učbenikov (aiditalia.org/aiditalia.org, dostop: 23. julij 2025).

Predlog zakona ni predmet usklajevanja s pravom Evropske unije.

6 PRESOJA POSLEDIC, KI JIH BO IMELO SPREJETJE ZAKONA

Predlagana sprememba zakona bo prispevala k izboljšanju kakovosti vzgojno-izobraževalnega procesa v šolah in krepitvi socialne kohezivnosti med učenci, starši, učitelji in širšo lokalno skupnostjo. Z uvedbo ciljanih podpornih ukrepov bo omogočena postopna razbremenitev družin pri skrbi za otroke s posebnimi potrebami, ki potrebujejo največ podpore in pomoči. Med ključnimi rešitvami je ureditev stopenjske pomoči za otroke s posebnimi potrebami, kar bo prispevalo k večji učinkovitosti in pravičnosti sistema.

6.1 Presoja administrativnih posledic

a) v postopkih oziroma poslovanju javne uprave ali pravosodnih organov:

Ni posledic.

b) pri obveznostih strank do javne uprave ali pravosodnih organov:

Ni posledic.

6.2 Presoja posledic za okolje, vključno s prostorskimi in varstvenimi vidiki

Ni posledic.

6.3 Presoja posledic za gospodarstvo

Ni posledic.

6.4 Presoja posledic za socialno področje

Predlog zakona prinaša pozitivne posledice za socialno področje, saj omogoča razbremenitev družin tako, da lahko šola oziroma zavod v okviru svojih zmožnosti ponudi vključitev v oskrbo in vzgojni program tudi drugim otrokom, ki obiskujejo isto šolo ali zavod. V tem primeru mora v letnem delovnem načrtu določiti dneve izvajanja oskrbe in vzgojnega programa za te otroke.

6.5 Presoja posledic za dokumente razvojnega načrtovanja

Ni posledic.

6.6 Presoja posledic za druga področja

Ni posledic.

6.7 Izvajanje sprejetega predpisa

Sprejeti predpis bo predstavljen strokovni in širši javnosti.

7 PODATKI O ZUNANJEM STROKOVNJAKU OZIROMA PRAVNI OSEBI, KI JE SODELOVALA PRI PRIPRAVI PREDLOGA ZAKONA

Pri pripravi zunanji strokovnjaki niso sodelovali.

8 PRIKAZ SODELOVANJA JAVNOSTI PRI PRIPRAVI PREDLOGA ZAKONA

Predlog zakona je bil 8. avgusta 2025 objavljen na spletnem portalu E-demokracija. Zainteresirani javnosti je bilo omogočeno, da do vključno 10. septembra 2025 poda pripombe. V tem obdobju je bilo prejetih 186 komentarjev in pripomb, pri čemer je večina izhajala s strani fizičnih oseb.

Ključne pripombe posameznikov, strokovnih delavcev v šolah, združenj in društev so se nanašale na naslednje vsebinske sklope:

Dodatna strokovna pomoč (8. člen zakona)

Obseg ur dodatne strokovne pomoči

Največ pripomb je bilo podanih na predlog, da se obseg ur dodatne strokovne pomoči v osnovni šoli določi glede na vzgojno-izobraževalno obdobje: največ štiri ure v prvem, tri ure v drugem in dve uri v tretjem obdobju. Predstavniki javnosti so rešitev ocenili kot neustrezno, saj ne omogoča individualiziranega pristopa. Učenci imajo namreč različne potrebe – nekateri potrebujejo več pomoči v nižjih razredih, drugi pa v višjih.

V predlogu zakona so pripombe upoštevane.

Predlagatelj ohranja veljavni model izvajanja dodatne strokovne pomoči, kar pomeni, da se obseg ur ne spreminja.

Število izvedenih ur v oddelku

Izpostavljeno je bilo tudi, da določilo, da se najmanj ¼ ur dodatne strokovne pomoči izvede v oddelku, ni ustrezno, saj lahko predvsem v višjih razredih osnovne šole in v srednji šoli povzroči stigmatizacijo učencev in dijakov. V kakšnem obsegu naj se ure izvedejo v obliki sodelovalnega poučevanja v oddelku, je prepuščeno presoji strokovne skupine, ki za vsakega učenca in dijaka pripravi individualiziran program.

V predlogu so pripombe upoštevane.

Predlagatelj ne določa, v kolikšnem obsegu se dodatna strokovna pomoč izvaja v oddelku in zunaj njega.

Učna pomoč v okviru podpore in pomoči (novi 4. a člen zakona)

Pripombe so se nanašale predvsem na izvajanje učne pomoči v okviru razširjenega programa osnovne šole, saj naj bi bili učenci takrat že utrujeni, kar bi zmanjšalo učinkovitost pomoči. Predstavniki srednjih šol so nasprotovali omejitvi izvajanja učne pomoči zgolj na nižje poklicno izobraževanje.

V predlogu so pripombe upoštevane.

Učna pomoč ostaja ena izmed oblik dodatne strokovne pomoči, ki se določi v odločbi o usmeritvi, tako v obdobju osnovnošolskega kot srednješolskega izobraževanja. Predlog zakona uvaža stopenjsko podporo in pomoč, ki jo šola nudi otroku, pri katerem zazna učne težave ali druge okoliščine, zaradi katerih potrebuje dodatno strokovno podporo. Gre za pomoč, ki je namenjena usvajanju in utrjevanju učne snovi ter razvijanju in utrjevanju učnih in kompenzacijskih strategij, ki jo šola nudi pred uvedbo postopka usmerjanja. Šola je že doslej nudila pomoč v obliki dopolnilnega pouka ter individualne in skupine pomoči, z uvedbo novega koncepta razširjenega programa pa je podpora in pomoč postala del dejavnosti razširjenega programa.

Pomoč spremljevalca, spremljevalca skupine in varuha negovalca (novi 10. a člen zakona)

Osrednja pripomba se je nanašala na to, da bi morali imeti spremljevalci in spremljevalci skupine ustrezna znanja in usposobljenost za delo z otroki s posebnimi potrebami, minimalne kvalifikacije in letno usposabljanje. Predlog je bil tudi, da bi morali namesto spremljevalca oblikovati delovno mesto Asistent, ki bi bil t. i. strokovni pomočnik, ki bi otroku nudil tudi drugo strokovno pomoč

V predlogu so pripombe delno upoštevane.

Zaposleni na delovnih mestih Spremljevalec in Spremljevalec skupine otrokom nudijo fizično pomoč za lažje vključevanje v pouk in druge dejavnosti v šoli. Ne gre za strokovne delavce, zato minister, pristojen za izobraževanje, ne more določiti stopnje in smeri izobrazbe. V skladu s predpisi ti zaposleni sodijo med delavce, ki opravljajo tehnična dela, kar pomeni, da je v skladu z 92. členom zakona, ki ureja organizacijo in financiranje vzgoje in izobraževanja, njihova izobrazba določena s sistemizacijo delovnih mest. V pravilnikih, ki urejajo normative in standarde v šolah, je tako določeno, da imata spremljevalec in spremljevalec skupine srednjo izobrazbo ali srednjo strokovno izobrazbo. Je pa predlagatelj določbo dopolnil, da morata spremljevalec in spremljevalec skupine opraviti usposabljanje pri izvajalcu zdravstvene dejavnosti glede na primanjkljaje, ovire oziroma motnje otrok s posebnimi potrebami, ki jim nudita pomoč.

Komisija za usmerjanje (dopolnitev 23 člena zakona)

Predlagatelj je prejel le nekaj pripomb, in sicer na manjše število članov komisij za usmerjanje, predlog je bil tudi, da je obvezni član komisije za usmerjanje zdravnik, da se komisije za usmerjanje ukinejo in da se na novo oblikuje koncept usmerjanja otrok s posebnimi potrebami.

V predlogu pripombe niso bile upoštevane.

Predlagana določba, ki spreminja sestavo komisije prve stopnje s treh na najmanj dva člana, zasleduje cilj večje prožnosti pri delu komisij. Obvezna vključitev zdravnika v vsako komisijo pri določenih vrstah primanjkljaja, ovirah oziroma motnjah ni potrebna. Zdravnik je še naprej predviden kot možen član komisije, kadar gre za primere, kjer je za celovito presojo potrebna medicinska ocena. Poleg tega 26.

člen veljavnega zakona že zagotavlja, da komisija razpolaga z zdravstvenimi poročili in drugo medicinsko dokumentacijo. Če komisija oceni, da dokumentacija ne zadostuje, lahko vedno vključi zdravnika kot člana ali pridobi dodatno medicinsko mnenje, s čimer se ohranja tudi strokovna multidisciplinarnost.

Predlog za oblikovanje novega koncepta usmerjanja otrok s posebnimi potrebami presega okvir obravnavane novele zakona, saj zahteva poglobljeno strokovno razpravo, daljši čas priprave in usklajevanja.

Odločba o usmeritvi prve stopnje (sprememba 30. člena zakona)

Predstavniki javnosti so nasprotovali predlogu o daljšem roku, v katerem uradna oseba, ki vodi postopek, izda odločbo o usmeritvi od prejema strokovnega mnenja oziroma od prejema dopolnjenega oziroma obrazloženega novega strokovnega mnenja. V predlogu zakona sta bila določena roka 45 in 60 dni. Predlagatelj je po ponovnem razmisleku ohranil enaka roka, določena v veljavnem zakonu, in sicer 30 dni, kar pomeni, da se določba z novelo ne spreminja.

V predlogu so bile pripombe upoštevane.

Individualiziran program (sprememba 36. člen zakona)

Največ pripomb se je nanašalo na določilo, da je treba individualiziran program evalvirati ob zaključku vsakega ocenjevalnega obdobja. Po pregledu pripomb je predlagatelj določbo popravil, in sicer, da je treba evalvacijo izvesti najmanj ob zaključku vsakega šolskega leta.

V predlogu so bile pripombe upoštevane.

Pripombe Sindikata vzgoje, izobraževanja, znanosti in kulture:

Pripombe so se nanašale predvsem na ureditev podpore in pomoči, obseg dodatne strokovne pomoči, vlogo spremljevalcev, vključevanje otrok v oskrbo in vzgojni program, izvajanje posebnega programa v socialnovarstvenih zavodih ter sestavo komisij za usmerjanje.

Pri pripombah, ki so bile usmerjene v večjo jasnost in nomotehnično skladnost zakona, je ministrstvo predloge upoštevalo. Tako je dopolnjen zapis, da se poleg vključitve v oskrbo določa tudi vključitev v vzgojni program, spremenjen je zapis glede možnosti občasne vključitve drugih otrok v oskrbo in vzgojni program, kar omogoča večjo fleksibilnost in razbremenitev družin. Prav tako je bilo v celoti upoštevano stališče, da se roki za izdajo odločb ne podaljšajo, ampak ostanejo enaki kot v veljavnem zakonu.

Upoštevane so bile tudi pripombe glede obsega in načina izvajanja dodatne strokovne pomoči.

Nekaterim predlogom pa ministrstvo ni sledilo, saj bi pomenili spremembo sistemskih rešitev, ki jih novela v tem trenutku ne predvideva. To velja za določanje spremljevalca v posebnem programu vzgoje in izobraževanja (kjer je za nego in pomoč predviden varuh negovalec), prav tako ministrstvo ohranja rešitev, da ima komisija za usmerjanje najmanj dva člana, saj to omogoča racionalnejše postopke, pri kompleksnejših primerih pa je vedno možna vključitev več strokovnjakov.

Pripombe Zavoda Republike Slovenije za šolstvo:

Pripombe, ki prispevajo k večji jasnosti, natančnosti in doslednosti zakona, so bile upoštevane. Tako je novela dopolnjena z nomotehničnimi popravki in terminološkimi poenotenji (npr. uporaba izraza »individualiziran program«), seje komisij za usmerjanje bo mogoče izvesti tudi na daljavo z uporabo videokonferenčne tehnologije, prav tako je dopolnitev, da se dodatne strokovne ocene izvajajo izjemoma, vključena v zakonsko besedilo.

Pripombe, ki posegajo v širitev obstoječih zakonskih rešitev, pa v okviru obravnavane novele niso bile upoštevane. To velja na primer za predlog spremembe poimenovanja skupine otrok z okvaro vidne funkcije.

**9 NAVEDBA, KATERI PREDSTAVNIKI PREDLAGATELJA BODO SODELOVALI PRI
DELU DRŽAVNEGA ZBORA IN DELOVNIH TELES**

- dr. Vinko Logaj, minister
- Janja Zupančič, državna sekretarka
- Rado Kostrevec, generalni direktor Direktorata za predšolsko vzgojo in osnovno šolstvo

II BESEDILO ČLENOV

1. člen

V Zakonu o usmerjanju otrok s posebnimi potrebami (Uradni list RS, št. 58/11, 40/12 – ZUJF, 90/12, 41/17 – ZOPOPP in 200/20 – ZOOMTVI) se v 2. členu za besedilom »gluhi in naglušni otroci,« doda besedilo »otroci z gluhoslepoto,«.

2. člen

Za 4. členom se doda nov, 4.a člen, ki se glasi:

»4.a člen (podpora in pomoč)

(1) Otroka, pri katerem šola zazna učne težave ali druge okoliščine, zaradi katerih potrebuje dodatno strokovno podporo, vključi v stopenjsko podporo in pomoč

(2) Šola v letnem delovnem načrtu določi oblike podpore in pomoči, namenjene razvijanju in utrjevanju učnih in kompenzacijskih strategij, usvajanju in utrjevanju učne snovi ter doseganju standardov znanja. Svetovalni delavec skrbi za usklajevanje podpore in pomoči na ravni šole.

(3) Razrednik skrbi za spremljanje in usklajevanje podpore in pomoči na ravni oddelka, vodi predpisano šolsko dokumentacijo ter otroku ponudi možnost vključitve vanjo in v druge oblike podpore. Podporo in pomoč izvajajo učitelji šole.

(4) V programu osnovne šole s prilagojenim izvajanjem in dodatno strokovno pomočjo se ure za izvajanje podpore in pomoči zagotovijo iz nabora ur, določenih v predmetniku razširjenega programa.

(5) Podpora in pomoč obsega tudi prilagoditve fizičnega in socialnega učnega okolja, pristopov pri poučevanju, učnih pripomočkov, gradiv, opreme, domačih nalog in načinov ocenjevanja znanja.«.

3. člen

V 10. členu se v drugem odstavku v prvem stavku za besedilom »vzgojno-izobraževalnem zavodu« doda besedilo »oziroma socialnovarstvenem zavodu«, v drugem stavku pa za besedilom »vzgojno-izobraževalni zavod« besedilo »oziroma socialnovarstveni zavod«.

Tretji odstavek se spremeni tako, da se glasi:

»(3) Prilagajanje in pretvarjanje učbenikov in drugih učnih gradiv v okviru javne službe zagotavljajo osnovne šole, ki izvajajo prilagojene izobraževalne in posebne programe, zavodi za vzgojo in izobraževanje otrok s posebnimi potrebami ter specialne knjižnice, ki na podlagi zakona, ki ureja knjižnično dejavnost, izvajajo storitve v prilagojenih tehnikah za osebe s slepoto ali slabovidnostjo.«.

Četrty odstavek se spremeni tako, da se glasi:

»(4) Ministrstvo, pristojno za šolstvo, vzpostavi in določi načine vzdrževanja zaščitene digitalnega repozitorija in dostop do učnih gradiv ter obveznosti založnika v zvezi z naložitvijo potrjenih učnih gradiv v odprti elektronski obliki.«.

4. člen

Za 10. členom se doda nov, 10.a člen, ki se glasi:

»10.a člen

(pomoč spremljevalca, spremljevalca skupine in varuha negovalca)

(1) Težje in težko gibalno oviranim otrokom, slepim in slabovidnim otrokom oziroma otrokom z okvaro vidne funkcije, otrokom z gluhoslepoto, dolgotrajno bolnim otrokom, otrokom z avtističnimi motnjami in otrokom s čustvenimi in vedenjskimi motnjami, ki so usmerjeni v izobraževalne programe s prilagojenim izvajanjem in dodatno strokovno pomočjo ali v prilagojene izobraževalne programe, se lahko z odločbo o usmeritvi dodeli pomoč spremljevalca ali spremljevalca skupine v času vzgojno-izobraževalnega dela.

(2) Pomoč spremljevalca in spremljevalca skupine omogoča otroku s posebnimi potrebami nemoteno vključevanje v pouk in druge dejavnosti v šoli ali zavodu. Merila za določitev spremljevalca in spremljevalca skupine so priloga h kriterijem za opredelitev vrste in stopnje primanjkljajev, ovir oziroma motenj otrok s posebnimi potrebami, ki jih sprejme Zavod Republike Slovenije za šolstvo v soglasju z ministrstvom, pristojnim za šolstvo.

(3) V izobraževalnih programih s prilagojenim izvajanjem in dodatno strokovno pomočjo pomoč izvaja spremljevalec, v prilagojenih izobraževalnih programih pa spremljevalec skupine, ki opravi usposabljanje pri izvajalcu zdravstvene dejavnosti.

(4) V posebnem programu vzgoje in izobraževanja ter v vzgojnem programu pomoč iz drugega odstavka tega člena izvaja varuh negovalec v skladu s predpisom, ki ureja normative in standarde za izvajanje vzgojno-izobraževalnih programov za otroke s posebnimi potrebami.

(5) Izjemoma lahko otroka s posebnimi potrebami, ki zaradi zdravstvenega stanja potrebuje pomoč pri prevozu in je to določeno v odločbi o usmeritvi, na organiziranem šolskem prevozu od kraja prebivališča do vzgojno-izobraževalnega zavoda in nazaj spremlja spremljevalec, spremljevalec skupine ali varuh negovalec. Na prevozu od kraja prebivališča do socialnovarstvenega zavoda in nazaj pa otroka spremlja varuh. Spremljevalec, spremljevalec skupine, varuh negovalec in varuh morajo predhodno opraviti usposabljanje pri izvajalcu zdravstvene dejavnosti. Merila za določitev pomoči pri prevozu so priloga h kriterijem za opredelitev vrste in stopnje primanjkljajev, ovir oziroma motenj otrok s posebnimi potrebami iz drugega odstavka tega člena.«.

5. člen

16. člen se spremeni tako, da se glasi:

»16. člen

(oskrba in vključitev v vzgojni program)

(1) Otroci s posebnimi potrebami se lahko z odločbo o usmeritvi vključijo v oskrbo v zavod za vzgojo in izobraževanje otrok s posebnimi potrebami, dom za učence ali socialnovarstveni zavod, kadar jim ni mogoče zagotoviti vzgoje in izobraževanja v kraju prebivališča in jim zaradi oddaljenosti prebivališča od kraja vzgoje in izobraževanja ni mogoče zagotoviti prevoza oziroma kadar organ, ki vodi postopek usmerjanja, presodi, da je to v največjo korist otroka. V primeru vključitve otroka v socialnovarstveni zavod se oskrba zagotavlja v skladu z zakonodajo s področja socialnega varstva.

(2) V oskrbo in v vzgojni program se z odločbo o usmeritvi lahko vključijo tudi otroci s statusom dijaka, ki so končali prilagojene izobraževalne programe osnovne šole ali so vključeni v prilagojene izobraževalne srednješolske programe oziroma posebne programe, namenjene rehabilitaciji.

(3) Vzgojno-izobraževalni zavod iz prvega odstavka tega člena lahko z namenom razbremenitve družine omogoči vključitev tudi drugim otrokom tega zavoda v oskrbo in vzgojni program. Zavod v letnem delovnem načrtu določi dneve izvajanja oskrbe in vzgojnega programa za te otroke. Stroške prehrane in prevoza krijejo starši ali pa se sredstva zagotovijo iz donacij, prispevkov sponzorjev in iz drugih virov.«.

6. člen

23. člen se spremeni tako, da se glasi:

»23. člen
(komisija za usmerjanje)

(1) Za ugotovitev dejstev in okoliščin, ki so potrebne za optimalno usmeritev otroka, se ustanovi prvo in drugostopna komisija za usmerjanje otrok s posebnimi potrebami (v nadaljnjem besedilu: komisija za usmerjanje). Komisija za usmerjanje prve in druge stopnje daje strokovno mnenje.

(2) Članice oziroma člane (v nadaljnjem besedilu: člani) komisije za usmerjanje prve stopnje s sklepom imenuje in razrešuje direktor oziroma direktorica Zavoda Republike Slovenije za šolstvo. Komisije prve stopnje imajo člane, ki se vključujejo v komisije za usmerjanje prve stopnje z liste izvedencev, ki jo vodi Zavod Republike Slovenije za šolstvo.

(3) Komisije za usmerjanje prve stopnje so imenovane glede na vrsto primanjkljajev, ovir oziroma motenj otrok v sestavi najmanj dveh članov z liste izvedencev s področij specialne in rehabilitacijske pedagogike ustrezne smeri, socialne pedagogike, psihologije, pediatrije, pedopsihiatrije, šolske medicine ali drugih področij, ki lahko otroka obravnavajo z vidika njegovih posebnih potreb.

(4) Člane komisije za usmerjanje druge stopnje s sklepom imenuje in razrešuje minister, pristojen za šolstvo.

(5) Komisijo za usmerjanje druge stopnje sestavljajo trije člani s področij specialne in rehabilitacijske pedagogike, šolske medicine oziroma pediatrije ter psihologije.

(6) Če komisija za usmerjanje na podlagi razpoložljive dokumentacije in razgovorov ne more pripraviti strokovnega mnenja o usmeritvi otroka s posebnimi potrebami v ustrezen program vzgoje in izobraževanja (v nadaljnjem besedilu: strokovno mnenje), se lahko v skladu z drugim oziroma četrtem odstavkom tega člena kot dodatnega člana komisije za usmerjanje imenuje specialist s področja pedopsihiatrije, fizikalne medicine in rehabilitacije, okulistike, avdiologije oziroma katerega koli specialista medicine, ki je ključen za ugotavljanje otrokovih posebnih potreb, za izvedbo dodatne strokovne ocene. V tem primeru se število članov ustrezno poveča.

(7) Komisija za usmerjanje lahko pred pripravo strokovnega mnenja na svojo sejo povabi predstavnika šole ali zavoda, v katerega je otrok vključen, da predstavi izvajanje podpore in pomoči za otroka iz 4.a člena tega zakona.

(8) Komisija za usmerjanje prve stopnje pred pripravo strokovnega mnenja pridobi tudi pisno mnenje razrednika.

(9) Minister podrobneje določi pogoje za imenovanje in razrešitev, organizacijo in način dela komisij za usmerjanje otrok s posebnimi potrebami.«.

7. člen

V 25. členu se v prvem odstavku:

- v prvem stavku besedilo »s pisno« nadomesti z besedo »z«,
- v drugem stavku besedilo »Pisno zahtevo« nadomesti z besedo »Zahtevo«,
- v tretjem stavku besedilo »skrbnika za posebne primere« nadomesti z besedilom »kolizijskega skrbnika«.

Četrty odstavek se spremeni tako, da se glasi:

»(4) Če so vlagatelji starši ali starejši mladoletnik, morajo zahtevi za uvedbo postopka usmerjanja priložiti strokovno in drugo dokumentacijo, s katero razpolagajo, ki vključuje že opravljene obravnave otroka. Zavod Republike Slovenije za šolstvo pridobi dodatno potrebno dokumentacijo za obravnavo otroka.«.

Za četrtim odstavkom se doda nov peti odstavek, ki se glasi:

»(5) Če je vlagatelj vzgojno-izobraževalni oziroma socialnovarstveni zavod, mora zahtevi za uvedbo postopka usmerjanja priložiti:

- poročilo šole o otroku, iz katerega je razvidno, da je bila otroku zagotovljena podpora in pomoč iz 4.a člena tega zakona,
- zapis pogovora z otrokom v šoli, razen če tega zaradi njegove starosti ali sposobnosti razumevanja okoliščin ni mogoče opraviti,
- strokovno dokumentacijo o obravnavi otroka, ki se nanaša na utemeljevanje otrokovih posebnih vzgojno-izobraževalnih potreb ali poročilo vrtca o otroku, če je bil otrok vključen v vrtec,
- drugo razpoložljivo strokovno dokumentacijo oziroma dokumentacijo centra za zgodnjo obravnavo v skladu z zakonom, ki ureja celostno zgodnjo obravnavo predšolskih otrok s posebnimi potrebami.«.

Dosedanji peti odstavek, ki postane šesti odstavek, se spremeni tako, da se glasi:

»(6) Zahteva za začetek postopka usmerjanja se lahko vloži elektronsko, po pošti ali osebno na območno enoto Zavoda Republike Slovenije za šolstvo, pristojno glede na kraj stalnega prebivališča otroka s posebnimi potrebami.«.

Dosedanja šesti in sedmi odstavek postaneta sedmi in osmi odstavek.

8. člen

V 26. členu se v prvem odstavku:

- črta prvi stavek,
- v drugem stavku za besedilom »specialno pedagoška,« doda besedilo »socialno pedagoška,«.

Tretji odstavek se črta.

9. člen

30. člen se spremeni tako, da se glasi:

»30. člen

(odločba o usmeritvi prve stopnje)

(1) Zavod Republike Slovenije za šolstvo izda odločbo o usmeritvi v program vzgoje in izobraževanja na podlagi strokovnega mnenja, ki ga pripravi komisija za usmerjanje prve stopnje.

(2) Z odločbo o usmeritvi prve stopnje se odloči o usmeritvi otroka s posebnimi potrebami v program vzgoje in izobraževanja ali pa se z odločbo ugotovi, da usmeritev ni potrebna.

(3) Če komisija za usmerjanje ugotovi, da otrok zaradi primanjkljaja, ovire oziroma motnje potrebuje takojšnjo usmeritev, pripravi strokovno mnenje, ne da bi šola pred tem izvajala podporo in pomoč iz 4.a člena tega zakona, na podlagi katerega Zavod Republike Slovenije za šolstvo izda odločbo o usmeritvi.

(4) Zavod Republike Slovenije za šolstvo lahko ob prehodu otroka iz predšolskega obdobja v šolo ali zavod izda odločbo o usmeritvi na podlagi individualnega načrta pomoči družini oziroma zapisnika multidisciplinarnega tima.

(5) Če se otroka s posebnimi potrebami usmeri, se z odločbo odloči o:

- programu vzgoje in izobraževanja, v katerega se bo otrok usmeril,
- vzgojno-izobraževalnem oziroma socialnovarstvenem zavodu, v katerega se bo otrok vključil,
- datumu vključitve otroka v program ali vzgojno-izobraževalni oziroma socialnovarstveni zavod,
- obsegu dodatne strokovne pomoči in o učiteljih za dodatno strokovno pomoč,
- prilagoditvah prostora in opreme ter uporabi prilagojene in pomožne izobraževalne tehnologije,
- pomoči spremljevalca ali spremljevalca skupine,
- zmanjšanju števila otrok v oddelku glede na predpisane normative,
- spremstvu otroka, ki zaradi svojega zdravstvenega stanja to potrebuje, na organiziranem šolskem prevozu,
- izvajanju dodatne strokovne pomoči v zavodu, v katerega otrok sicer ni vključen,
- prilagojenem prevozu dijaka s težjo ali težko gibalno oviranostjo, če zaradi svoje oviranosti ne more uporabljati javnega prevoza oziroma potrebuje prilagojen prevoz,
- oskrbi in vključitvi v vzgojni program,
- izobraževanju na domu,
- roku preverjanja ustreznosti usmeritve v skladu z merili za določanje preverjanja ustreznosti usmeritve pri posameznih skupinah otrok s posebnimi potrebami, ki so nujne glede na njihove vzgojno izobraževalne potrebe, in so priloga h kriterijem za opredelitev vrste in stopnje primanjkljajev, ovir oziroma motenj otrok s posebnimi potrebami,
- pravicah, za katere tako določa poseben zakon.

(6) Gluhim in naglušnim otrokom ter otrokom z gluhoslepoto, ki se sporazumevajo v slovenskem znakovnem jeziku oziroma v jeziku gluhoslepih in so usmerjeni v programe iz 5. člena tega zakona, se na podlagi zahteve v odločbi iz prvega odstavka tega člena lahko prizna tudi pravica do tolmača slovenskega znakovnega jezika oziroma tolmača za gluhoslepe.«.

10. člen

31. člen se spremeni tako, da se glasi:

»31. člen
(vročanje)

(1) Odločba o usmeritvi se vroči staršem oziroma starejšemu mladoletniku, drugim vlagateljem zahteve in vzgojno-izobraževalnemu oziroma socialnovarstvenemu zavodu, v katerega je otrok vključen oziroma bo vključen.

(2) Če ima otrok rejnika, se odločba in strokovno mnenje vročita tudi rejniku in pristojnemu centru za socialno delo. Če se otrok s posebnimi potrebami vključi v socialnovarstveni zavod, se odločba vroči tudi pristojnemu centru za socialno delo.«.

11. člen

36. člen se spremeni tako, da se glasi:

»36. člen
(individualizirani program)

(1) Vzgojno-izobraževalni oziroma socialnovarstveni zavod mora najpozneje v 30 dneh po dokončnosti odločbe izdelati za otroka s posebnimi potrebami individualiziran program v skladu s smernicami Zavoda Republike Slovenije za šolstvo.

(2) V pripravo in spremljanje individualiziranega programa morajo biti vključeni starši in otrok s posebnimi potrebami, pri čemer se upoštevata njegova starost in zrelost. Izvajanje individualiziranega programa spremlja strokovna skupina iz 37. člena tega zakona, ki ga evalvira najmanj ob zaključku vsakega šolskega leta in ga na podlagi ugotovitev spremljave in evalvacije po potrebi dopolnjuje ali spremeni.«.

PREHODNE IN KONČNA DOLOČBA

12. člen (veljavnost odločb)

Odločbe o usmeritvi, ki so bile izdane pred začetkom uporabe tega zakona, ostanejo v veljavi in se preverjajo v rokih, določenih z izdanimi odločbami, in v skladu s tem zakonom.

13. člen (podzakonska predpisa, programski dokument in repozitorij)

(1) Pravilnik o organizaciji in načinu dela komisij za usmerjanje otrok s posebnimi potrebami (Uradni list RS, št. 11/22) in Pravilnik o dodatni strokovni in fizični pomoči za otroke s posebnimi potrebami (Uradni list RS, št. 88/13, 108/21 in 46/23) se uskladi s tem zakonom v šestih mesecih od njegove uveljavitve.

(2) Kriteriji za opredelitev vrste in stopnje primanjkljajev, ovir oziroma motenj otrok s posebnimi potrebami iz novega 10.a člena in spremenjenega 30. člena zakona se uskladijo s tem zakonom do 30. junija 2026.

(3) Ministrstvo vzpostavi digitalni repozitorij iz petega odstavka spremenjenega 10. člena zakona do 1. januarja 2027.

14. člen (začetek veljavnosti in uporaba)

Ta zakon začne veljati petnajsti dan po objavi v Uradnem listu Republike Slovenije, uporabljati pa se začne 1. septembra 2026. Do začetka uporabe tega zakona se uporablja Zakon o usmerjanju otrok s posebnimi potrebami (Uradni list RS, št. 58/11, 40/12 – ZUJF, 90/12, 41/17 – ZOPOPP in 200/20 – ZOOMTVI).

III OBRAZLOŽITEV ČLENOV

K 1. členu:

V členu so opredeljene skupine otrok s posebnimi potrebami. Z začetkom veljavnosti 62.a člena Ustave Republike Slovenije v letu 2021 se dopolnjuje pravica do uporabe in razvoja slovenskega znakovnega jezika ter določa svobodno uporabo in razvoj jezika gluhoslepih, zato je bilo treba v zakonodajo na področju vzgoje in izobraževanja vključiti tudi učenje znakovnega jezika in jezika gluhoslepih ter med skupine otrok s posebnimi potrebami dodati novo skupino, in sicer otroke z gluhoslepoto. Doslej so bili ti otroci razvrščeni v eno od skupin otrok s posebnimi potrebami, opredeljenih v skladu z 2. členom tega zakona, največkrat v skupini gluhih in naglušnih ali slepih in slabovidnih otrok. V letu 2024 sprejeta novela Zakona o osnovni šoli že ureja pravno podlago za uporabo znakovnega jezika kot tudi jezika gluhoslepih, zato dodajamo skupino otrok z gluhoslepoto med skupine otrok s posebnimi potrebami.

K 2. členu:

S tem členom se v zakonu opredeljujeta podpora in pomoč kot sistem stopenjske pomoči, ki jo osnovna šola nudi otroku, pri katerem zazna učne težave ali druge okoliščine, zaradi katerih potrebuje dodatno strokovno podporo. Namen ureditve je omogočiti, da šola pravočasno prepozna otrokove potrebe ter mu zagotovi ustrezne oblike pomoči pred morebitno uvedbo postopka usmerjanja.

Šola v letnem delovnem načrtu določi oblike stopenjske podpore in pomoči, ki jo bodo strokovni delavci izvajali pri pouku, dopolnilnem pouku, podaljšanem bivanju, v svetovalni službi, v okviru individualne ali skupinske pomoči oziroma v okviru novega koncepta razširjenega programa z dejavnostmi, ki jih šola mora ponuditi v okviru skupnega obsega ur iz 1., 2. in 3. dela predmetnika B razširjenega programa. Za usklajevanje na nivoju šole pa skrbi svetovalni delavec. Za načrtovanje, izvajanje, spremljanje in dokumentiranje podpore in pomoči za posameznega otroka je na nivoju oddelka odgovoren razrednik. Namen podpore in pomoči je poleg usvajanja in utrjevanja učne snovi, tudi razvoj učnih in kompenzacijskih strategij.

Tovrstna podpora in pomoč zajema širši nabor ukrepov, kot so prilagoditve učnega okolja, učnih pristopov, učnih pripomočkov, gradiv, opreme, domačih nalog ter načinov ocenjevanja znanja. Na ta način se krepi inkluzivni pristop v vzgoji in izobraževanju, ki zagotavlja, da otrok dobi ustrezno podporo v šolskem okolju, še preden bi bilo treba poseči po formalnem postopku usmerjanja.

Pričakovani učinki so hitrejša in prilagojena pomoč, manj stisk, jasnejše pristojnosti šol in postopna razbremenitev sistema usmerjanja. Sprememba ne pomeni dodatne obremenitve financiranja, saj se podpora in pomoč izvaja v okviru ur razširjenega programa in dela učiteljev ter svetovalne službe.

K 3. členu:

Otroci s posebnimi potrebami za enakovredno in uspešno vključevanje v izobraževalni proces potrebujejo tudi prilagojene učbenike in druga učna gradiva, ki jih na trgu ni oziroma jih primanjkuje. Zato člen opredeljuje prilagajanje in pretvarjanje učbenikov in drugih učnih gradiv kot javno službo, ki jo opravljajo osnovne šole, ki izvajajo prilagojene in posebne programe, zavodi za vzgojo in izobraževanje otrok in mladostnikov s posebnimi potrebami ter specialne knjižnice, ki v skladu z zakonodajo izvajajo storitve v prilagojenih tehnikah za osebe s slepoto ali slabovidnostjo.

Predlagana dopolnitev zakona uvaja zaščiteno digitalno repozitorij učnih gradiv, ki ga vzpostavi ministrstvo, pristojno za šolstvo, z namenom izboljšati dostopnost učnih virov za vse otroke s posebnimi potrebami. Ukrep prispeva k uresničevanju načela inkluzivnega izobraževanja, saj bo učencem z različnimi posebnimi potrebami omogočen pravočasen dostop do šolskih gradiv v njim prilagojeni obliki. Na primer, slabovidni učenci bodo lahko takoj po uradni potrditvi učbenika pridobili njegovo elektronsko različico, ki jo bodo lahko pretvorili v ustrezen format (povečan tisk, zvočni zapis in podobno) in s tem lažje sledili pouku. Dostop do gradiv v prilagojenih formatih je ključnega pomena za enakovredno izobraževanje teh učencev in ga zahtevajo tudi mednarodni standardi in zaveze Republike Slovenije na

področju pravic invalidov (na primer pravica do inkluzivnega izobraževanja po Konvenciji Združenih narodov o pravicah invalidov).

K 4. členu:

S tem členom se celovito ureja področje pomoči spremljevalca, spremljevalca skupine in varuha negovalca za otroke s posebnimi potrebami. Namen spremembe je zagotoviti ustrezno podporo otrokom, ki zaradi vrste in stopnje primanjkljajev, ovir oziroma motenj potrebujejo dodatno pomoč pri vključevanju v vzgojno-izobraževalni proces ter pri drugih dejavnostih v šoli ali zavodu.

V prvem odstavku je določeno, da se pomoč spremljevalca ali spremljevalca skupine lahko dodeli otrokom z najtežjimi oblikami primanjkljajev (npr. gibalna oviranost, slepota, gluhoslepota, avtistične motnje, čustvene in vedenjske motnje, dolgotrajna bolezen), kadar so usmerjeni v programe s prilagojenim izvajanjem in dodatno strokovno pomočjo ali v prilagojene programe. Pomoč se dodeli z odločbo o usmeritvi.

Merila za določitev spremljevalca so priloga h kriterijem za opredelitev vrste in stopnje primanjkljajev, ovir oziroma motenj, ki jih pripravi Zavod Republike Slovenije za šolstvo v soglasju z ministrstvom, pristojnim za šolstvo.

Tretji odstavek razlikuje med programi. V izobraževalnih programih s prilagojenim izvajanjem in dodatno strokovno pomočjo, ki jih izvajajo t. i. redne osnovne in srednje šole, pomoč izvaja spremljevalec. V prilagojenih programih osnovne in srednje šole, kamor so običajno vključeni otroci s kompleksnejšimi primanjkljaji, pa spremljevalec skupine, ki je zato v izhodišču uvrščen v en plačni razred višje kot spremljevalec. Gre za osnovne šole s prilagojenim programom in zavode za vzgojo in izobraževanje otrok s posebnimi potrebami.

Oba morata predhodno opraviti usposabljanje pri izvajalcu zdravstvene dejavnosti, med katere sodijo tudi osnovne šole s prilagojenim programom in zavodi za vzgojo in izobraževanje otrok in mladostnikov s posebnimi potrebami, ki imajo v ustanovitvenih aktih določeno izvajanje zdravstvene dejavnosti.

V posebnem programu vzgoje in izobraževanja ter v vzgojnem programu nego in pomoč izvaja varuh negovalec, skladno s predpisom, ki ureja normative in standarde.

Peti odstavek uvaja možnost, da se izjemoma zagotovi pomoč pri prevozu otroka. Če otrok zaradi zdravstvenega stanja potrebuje spremstvo, lahko na organiziranem šolskem prevozu od doma do šole ali zavoda in nazaj spremlja otroka spremljevalec, spremljevalec skupine ali varuh negovalec. Vsi morajo predhodno opraviti usposabljanje pri izvajalcu zdravstvene dejavnosti, med katere sodijo tudi osnovne šole s prilagojenim programom in zavodi za vzgojo in izobraževanje otrok in mladostnikov s posebnimi potrebami, ki imajo v ustanovitvenih aktih določeno izvajanje zdravstvene dejavnosti. V primeru socialnovarstvenega zavoda otroka spremlja varuh v skladu z njihovo sistemizacijo delovnih mest. Merila za določitev spremstva na prevozu so priloga h kriterijem, ki jih pripravi Zavod Republike Slovenije za šolstvo. Sredstva za spremstvo varuha za otroke, vključene v socialnovarstveni zavod, zagotovi ministrstvo, pristojno za socialnovarstvene zavode.

K 5. členu:

Namen spremembe je zagotoviti kontinuiteto izobraževanja, socialno varnost otrok, vključevanje dijakov, ki so bili že kot učenci vključeni v domove, da v njih ostanejo tudi v času srednješolskega izobraževanja, ter razbremenitev družin otrok z najkompleksnejšimi primanjkljaji.

Otroci imajo v skladu z odločbo o usmeritvi možnost vključitve v oskrbo v zavod za vzgojo in izobraževanje otrok s posebnimi potrebami, v dom za učence ali v socialnovarstveni zavod, kjer se izvaja vzgojni program, če jim ni mogoče zagotoviti vzgoje in izobraževanja v kraju prebivališča in jim

zaradi oddaljenosti prebivališča od kraja vzgoje in izobraževanja ni mogoče zagotoviti prevoza oziroma kadar organ, ki vodi postopek usmerjanja, presodi, da je to v največjo korist otroka.

Oskrba v socialnovarstvenem zavodu, ki je v pristojnosti ministrstva, pristojnega za institucionalno varstvo, se razlikuje od oskrbe v institucijah, v pristojnosti ministrstva, pristojnega za vzgojo in izobraževanje. Oskrba v socialnovarstvenem zavodu je dostopna skozi vse leto (24 ur na dan, 365 dni na leto), običajno se v socialnovarstveni zavod usmeri otroka s kompleksnejšimi zdravstvenimi težavami in kompleksnejšimi vzgojno-izobraževalnimi potrebami, ki potrebuje celovito podporo in pomoč. Razlike so tudi v financiranju; storitev institucionalno varstvo (v okviru katere se zagotavlja oskrba v socialnovarstvenem zavodu) je od 18. leta starosti dalje plačljiva storitev. Oskrba v socialnovarstvenem zavodu je opredeljena v zakonodaji s področja socialnega varstva (Zakon o socialnem varstvu, Pravilnik o standardih in normativih socialnovarstvenih storitev pomoč družini na domu, socialni servis, institucionalno varstvo in vodenje in varstvo ter zaposlitev pod posebnimi pogoji). Vsled navedenega se je v spremembo člena zapisalo, da se v primeru vključitve otroka v socialnovarstveni zavod oskrba zagotavlja v skladu z zakonodajo s področja socialnega varstva.

Prav tako se lahko na podlagi odločbe o usmeritvi v oskrbo in vzgojni program vključijo tudi dijaki, ki so končali prilagojene izobraževalne programe osnovne šole ali so vključeni v prilagojene izobraževalne srednješolske programe oziroma posebne programe, ki so namenjeni rehabilitaciji.

Novost je določba tretjega odstavka, ki daje vzgojno-izobraževalnemu zavodu možnost, da v okviru svojih zmožnosti in z namenom razbremenitve družine omogoči občasno vključitev tudi drugim otrokom istega zavoda v oskrbo in vzgojni program. Če zavod to možnost nudi, mora dneve izvajanja določiti v letnem delovnem načrtu. Sredstva za plače zaposlenih s prispevki in davki ter drugi osebni prejemki se zagotavljajo iz sredstev državnega proračuna. Starši v teh primerih krijejo le stroške prehrane in prevoza, lahko pa se sredstva zagotovijo iz donacij, prispevkov sponzorjev ali drugih virov v skladu z 78. členom Zakona o organizaciji in financiranju vzgoje in izobraževanja.

K 6. členu:

Komisija za usmerjanje prve stopnje je sestavljena iz najmanj dveh članov s področij, ki omogočajo ustrezno obravnavo otroka glede na njegove posebne potrebe. S tem se zmanjšuje minimalno število članov (s treh na dva), kar prispeva k večji učinkovitosti in racionalizaciji postopkov, ob hkratnem ohranjanju strokovne multidisciplinarnosti. Člani se v komisije za usmerjanje prve stopnje vključujejo z liste izvedencev, ki jo vodi Zavod Republike Slovenije za šolstvo.

Kadar komisija za usmerjanje na podlagi razpoložljive dokumentacije in razgovorov ne more pripraviti strokovnega mnenja, se lahko s sklepom imenuje dodatnega člana komisije za usmerjanje za izvedbo dodatne strokovne ocene. Na ta način se zagotavlja večja strokovnost in ustrežnejša presoja otrokovih potreb.

Komisija lahko pred pripravo strokovnega mnenja na svojo sejo povabi predstavnika šole ali zavoda, da predstavi izvajanje podpore in pomoči za otroka, s čimer komisija pridobi neposredne informacije o izvedenih podpornih ukrepih. Predstavniki lahko na seji sodelujejo tudi na daljavo z uporabo programske opreme za videokonference. Poleg tega komisija pred pripravo strokovnega mnenja pridobi tudi pisno mnenje razrednika, kar omogoča dodatni vpogled v otrokovo delovanje v razredu in učinkovitost dosedanjih prilagoditev. Razrednik lahko pridobi mnenje tudi od drugih učiteljev, ki poučujejo posameznega otroka s posebnimi potrebami.

K 7. členu:

V prvem odstavku se izraz »skrbnik za posebne primere« nadomešča z izrazom »kolizijski skrbnik«, s čimer se termin usklajuje z 269. členom Družinskega zakonika.

Z novelo bo omogočeno vlaganje zahteve za začetek postopka usmerjanja tudi po elektronski pošti, kar omogoča hitrejšo, učinkovitejšo in manj papirnato poslovanje.

Določeno je, katere priloge mora vsebovati zahteva za začetek postopka usmerjanja, če jo vložijo starši ali starejši mladoletnik, in katero, če je vlagatelj vzgojno-izobraževalni oziroma socialnovarstveni zavod.

K 8. členu:

V členu se črtata prvi in tretji odstavek, saj je vsebina urejena v 25. členu zakona (oziroma v 7. členu novele). V drugem odstavku je dodana še socialno pedagoška dokumentacija.

K 9. členu:

Prvi in drugi odstavek se ne spreminjata.

Če komisija za usmerjanje ugotovi, da otrok zaradi primanjkljaja, ovire oziroma motnje potrebuje takojšnje usmeritev, pripravi strokovno mnenje, na podlagi katerega Zavod Republike Slovenije za šolstvo izda odločbo o usmeritvi, ne da bi šola pred tem izvajala podporo in pomoč. To pomeni, da komisija, če se usmerja na primer slep ali težko gibalno oviran otrok, za katerega podpora in pomoč kot stopenjska pomoč v okviru šole ni potrebna, ker bi na primer ta potreboval le spremljevalca, pripravi strokovno mnenje ne glede na to, ali in v kolikšni meri je šola otroku nudila podporo in pomoč. Odlašanje bi namreč pomenilo škodo za otroka.

Ureja se tudi kontinuiteta prehoda otroka s posebnimi potrebami iz predšolskega obdobja v osnovno šolo. Če je za otroka v skladu z zakonom, ki ureja celostno zgodnjo obravnavo predšolskih otrok s posebnimi potrebami, že pripravljen individualni načrt pomoči družini oziroma zapisnik multidisciplinarnega tima, strokovno mnenje komisije za usmerjanje ni potrebno. V tem primeru lahko Zavod Republike Slovenije za šolstvo izda odločbo o usmeritvi na podlagi navedene dokumentacije.

Dopolnjena oziroma usklajena s spremenjenimi določbami novele je tudi vsebina odločbe o usmeritvi, ki med drugim odloči tudi o pomoči spremljevalca ali spremljevalca skupine, spremstvu otrok s posebnimi potrebami, ki zaradi svojega zdravstvenega stanja potrebujejo spremstvo med organiziranim šolskim prevozom, o tem, ali dijak s težjo ali težko gibalno oviranostjo potrebuje prilagojen prevoz, o vključitvi v oskrbo in vzgojni program ter o izobraževanju na domu itd.

Odločba o usmeritvi se izda v skladu z Zakonom o splošnem upravnem postopku (v nadaljevanju: ZUP).

K 10. členu:

Zakon ne določa več načina vročanja, kar pomeni, da bo vročanje v okviru postopka usmerjanja potekalo v skladu z ZUP, saj je mogočih več načinov vročanja.

Ključne točke vročanja po noveli ZUP (v postopku sprejetja) fizičnim osebam:

Do sedaj je ZUOPP-1 določbe vročanja urejal posebej, drugače kot ZUP. S predlogom novele ZUOPP-1 se zaradi dosedanjih težav in posledično lahko dolgotrajnejšega omogočanja in zagotavljanja pravice otroku s posebnimi potrebami sedaj želi vročanje prilagoditi hitrejšemu načinu zagotavljanja pravice za otroka.

Namen spremembe je omogočiti večjo dostopnost e-komunikacije, ne pa omejiti fizične osebe v digitalno poslovanje.

Z upoštevanjem določil ZUP bo možno povečanje učinkovitosti postopka usmerjanja, hitrejšo zagotavljanje pravice otroku s posebnimi potrebami, razbremenitev organov nepotrebnih procesnih aktivnosti in prilagoditev sodobni digitalni družbi, ob hkratnem ohranjanju pravne varnosti strank.

Če je otrok usmerjen v socialnovarstveni zavod, je treba odločbo vročiti tudi centru za socialno delo.

K 11. členu:

Individualizirani program (v nadaljnjem besedilu: IP) ter njegova priprava in evalvacija sta vezani na obvezno upoštevanje strokovnih smernic, ki jih je pripravil Zavod Republike Slovenije za šolstvo in jih je obravnaval Strokovni svet Republike Slovenije za splošno izobraževanje, elementi IP niso več predpisani z zakonom.

Spremenjeno je tudi obdobje, ko je treba IP evalvirati, in sicer najmanj ob koncu vsakega šolskega leta. Doslej je veljalo, da se evalvacija izvede najmanj v vsakem vzgojno-izobraževalnem obdobju, kar v času osnovnošolskega izobraževanja pomeni trikrat in v srednješolskem izobraževanju pa le enkrat. To ni ustrezno in tudi ni v korist otroka, saj se mora individualiziran program vse čas prilagajati otrokovim potrebam, ciljem in zmožnostim.

K 12. členu:

Opredeljena je veljavnost odločb.

K 13. členu:

Opredeljen je rok za pripravo dveh pravilnikov, programskega dokumenta in digitalnega repozitorija.

K 14. členu:

Zakon se uporablja od 1. septembra 2026. Določeno je, da se do začetka uporabe tega zakona uporablja Zakon o usmerjanju otrok s posebnimi potrebami (Uradni list RS, št. 58/11, 40/12 – ZUJF, 90/12, 41/17 – ZOPOPP in 200/20 – ZOOMTVI).

IV BESEDILO ČLENOV, KI SE SPREMINJAJO

2. člen

(opredelitev otrok s posebnimi potrebami)

Otroci s posebnimi potrebami so otroci z motnjami v duševnem razvoju, slepi in slabovidni otroci oziroma otroci z okvaro vidne funkcije, gluhi in naglušni otroci, otroci z govorno-jezikovnimi motnjami, gibalno ovirani otroci, dolgotrajno bolni otroci, otroci s primanjkljaji na posameznih področjih učenja, otroci z avtističnimi motnjami ter otroci s čustvenimi in vedenjskimi motnjami, ki potrebujejo prilagojeno izvajanje programov vzgoje in izobraževanja z dodatno strokovno pomočjo ali prilagojene programe vzgoje in izobraževanja oziroma posebne programe vzgoje in izobraževanja.

10. člen

(materialni pogoji in fizična pomoč)

(1) Otrokom s posebnimi potrebami, ki so usmerjeni v programe za predšolske otroke in izobraževalne programe s prilagojenim izvajanjem in dodatno strokovno pomočjo ter v prilagojene programe in posebni program za otroke z zmerno, težjo in težko motnjo v duševnem razvoju, je potrebno prilagoditi prostor in pripomočke, v skladu z navodili za prilagojeno izvajanje programov in v skladu s prilagojenimi programi, ki jih sprejme ali določi pristojni strokovni svet.

(2) Pripomočke, brez katerih se otroci s posebnimi potrebami ne morejo vključiti v program vzgoje in izobraževanja, zagotovi ustanovitelj javnega zavoda, če jim ti niso zagotovljeni z drugimi predpisi in če otrok zaradi objektivnih razlogov istega pripomočka ne more uporabiti doma in v vzgojno-izobraževalnem zavodu. Pripomočkov za otroke z gibalno oviranostjo, ki jim pripadajo v skladu s predpisi, ki urejajo zdravstveno zavarovanje, namenjeni pa so uporabi v domačem okolju, ni potrebno vsakodnevno prinašati v vzgojno-izobraževalni zavod (žoge, valji, stolčki, stojke).

(3) Težje in težko gibalno oviranim ter slepim otrokom, ki so usmerjeni v programe za predšolske otroke in izobraževalne programe s prilagojenim izvajanjem z dodatno strokovno pomočjo se lahko za izvajanje fizične pomoči v času izvajanja vzgojno-izobraževalnega dela dodeli stalni ali začasni spremljevalec.

(4) Dolgotrajno bolnim otrokom, slabovidnim otrokom oziroma otrokom z okvaro vidne funkcije, otrokom z avtističnimi motnjami in otrokom s čustvenimi in vedenjskimi motnjami se izjemoma lahko dodeli začasni spremljevalec na podlagi kriterijev, ki jih določi minister.

16. člen

(oskrba)

(1) Otroci s posebnimi potrebami, ki jim ni mogoče zagotoviti vzgoje in izobraževanja v kraju njihovega prebivališča in jim zaradi oddaljenosti prebivališča od kraja vzgoje in izobraževanja ni mogoče zagotoviti prevoza, se lahko vključijo v zavod za vzgojo in izobraževanje otrok s posebnimi potrebami, socialnovarstveni zavod, domove učencev za otroke s posebnimi potrebami ali se namestijo v rejniško družino.

(2) Če so podane okoliščine iz prvega odstavka tega člena in je otrok s posebnimi potrebami usmerjen v prilagojen program za predšolske otroke, lahko Zavod Republike Slovenije za šolstvo na predlog staršev z odločbo o usmeritvi določi, da se namesto namestitve v zavod oziroma oddaje v rejništvo, otroku zagotavlja pravica do brezplačnega prevoza iz kraja prebivališča do kraja, kjer deluje zavod in nazaj.

23. člen

(komisija za usmerjanje)

(1) Za ugotovitev dejstev in okoliščin, ki so potrebne za optimalno usmeritev otroka se ustanovi prvo in drugostopna komisija za usmerjanje otrok s posebnimi potrebami (v nadaljnjem besedilu: komisija za usmerjanje). Komisija za usmerjanje prve in druge stopnje daje strokovno mnenje.

(2) Članice oziroma člane (v nadaljnjem besedilu: člane) komisije za usmerjanje prve stopnje imenuje in razrešuje direktor oziroma direktorica Zavoda Republike Slovenije za šolstvo.

(3) Člane komisije za usmerjanje druge stopnje imenuje in razrešuje minister.

(4) Komisije za usmerjanje prve in druge stopnje so imenovane glede na vrsto ovir, motenj in primanjkljajev v sestavi treh članov: specialni pedagog ustrezne smeri, psiholog in specialist pediater ali

specialista pedopsihiater oziroma specialist šolske medicine, praviloma pa tisti, ki otroka obravnava z vidika njegovih posebnih potreb.

(5) Če komisija za usmerjanje na podlagi razpoložljive dokumentacije, pregledov in razgovorov ne more pripraviti strokovnega mnenja o usmeritvi otroka s posebnimi potrebami v program vzgoje in izobraževanja (v nadaljnjem besedilu: strokovno mnenje) lahko v soglasju z uradno osebo, ki vodi postopek, v svoje delo vključi tudi specialista pedopsihiatra ali specialista fizikalne medicine in rehabilitacije ali okulista ali audiologa oziroma katerega koli specialista medicine, ki je ključen za ugotavljanje otrokovih posebnih potreb.

(6) Komisija za usmerjanje si mora pred odločitvijo pridobiti pisno ali ustno mnenje otrokove vzgojiteljice oziroma vzgojitelja ali učiteljice oziroma učitelja (v nadaljnjem besedilu: vzgojitelja ali učitelja). Kadar se usmerja otrok s čustvenimi in vedenjskimi motnjami po 13. ali 14. členu tega zakona, mora biti v postopek usmerjanja vključen tudi specialist pedopsihiater in predstavnik pristojnega centra za socialno delo.

(7) Minister s pravilnikom določi pogoje za imenovanje in razrešitev, organizacijo in način dela komisij za usmerjanje otrok s posebnimi potrebami.

25. člen

(zahteva za uvedbo postopka)

(1) Postopek usmerjanja otroka s posebnimi potrebami se začne s pisno zahtevo staršev. Pisno zahtevo za usmerjanje lahko zase vloži tudi oseba starejša od 15. let (starejša mladoletnica oziroma starejši mladoletnik; v nadaljnjem besedilu: starejši mladoletnik). V primeru kolizije ravnanj med otrokom in starši se otroku določi skrbnika za posebne primere v skladu z zakonom, ki ureja družinska razmerja.

(2) Vzgojno-izobraževalni oziroma socialnovarstveni zavod, v katerega je ali bo otrok vključen, je dolžan vložiti zahtevo za začetek postopka, kadar oceni, da je potrebno preveriti ustreznost programa, v katerega je otrok vključen.

(3) Kadar se postopek ne začne na zahtevo staršev, je potrebno zahtevo za začetek postopka usmerjanja vročiti tudi njim.

(4) Vložnik zahteve mora pisni zahtevi za usmerjanje priložiti razpoložljivo strokovno dokumentacijo, ki se nanaša na posebne potrebe otroka.

(5) Pisna zahteva za začetek postopka usmerjanja se vloži na območni enoti Zavoda Republike Slovenije za šolstvo, pristojni glede na kraj stalnega prebivališča otroka s posebnimi potrebami.

(6) Postopek usmerjanja je uveden, ko Zavod Republike Slovenije za šolstvo prejme popolno zahtevo za začetek postopka usmerjanja.

(7) Zahteva za uvedbo postopka usmerjanja se lahko vloži pred vpisom v vzgojni, vzgojno-izobraževalni program ali posebni program vzgoje in izobraževanja ter ves čas, dokler je otrok vključen v te programe.

26. člen

(dokumentacija)

(1) Zavod Republike Slovenije za šolstvo pridobi od vlagatelja vso strokovno dokumentacijo, ki vključuje že opravljene obravnave otroka ter poročilo vzgojno-izobraževalnega zavoda, ki ga otrok obiskuje in iz katerega je razvidno, da je bil otroku zagotovljen kontinuum pomoči. Za strokovno dokumentacijo se štejejo zdravstvena, psihološka, specialno pedagoška, socialna in druga poročila, ki se nanašajo na utemeljevanje posebnih potreb otroka.

(2) Če je potrebno, lahko Zavod Republike Slovenije za šolstvo s soglasjem staršev pridobi dodatno psihološko in medicinsko dokumentacijo. Soglasje ni potrebno, če so zahtevo za uvedbo postopka usmerjanja podali starši.

(3) Del strokovne dokumentacije je tudi zapis pogovora z otrokom o postopku usmerjanja, razen če tega zaradi njegove starosti ali sposobnosti razumevanja okoliščin ni mogoče opraviti.

30. člen

(odločba o usmeritvi prve stopnje)

(1) Zavod Republike Slovenije za šolstvo izda odločbo o usmeritvi v program vzgoje in izobraževanja na podlagi strokovnega mnenja, ki ga pripravi komisija za usmerjanje prve stopnje.

(2) Z odločbo o usmeritvi prve stopnje se odloči o usmeritvi otroka s posebnimi potrebami v program vzgoje in izobraževanja ali pa se z odločbo ugotovi, da usmeritev ni potrebna.

(3) Če se otroka s posebnimi potrebami usmeri, se z odločbo odloči o:

- vzgojno-izobraževalnih potrebah otroka,
- programu vzgoje in izobraževanja, v katerega se otroka usmerja,
- vzgojno-izobraževalnem zavodu, v katerega se bo otrok vključil,
- datumu vključitve v program ali vzgojno-izobraževalni zavod,
- obsegu, obliki ter izvajalcu posamezne oblike dodatne strokovne pomoči,
- pripomočkih, prostoru in opreми ter drugih pogojih, ki morajo biti zagotovljeni za vzgojo in izobraževanje,
- začasnem ali stalnem spremljevalcu,
- zmanjšanju števila otrok v oddelku glede na predpisane normative,
- roku preverjanja ustreznosti usmeritve,
- pravicah, za katere tako določa poseben zakon.

(4) Gluhim in naglušnim, ki se sporazumevajo v slovenskem znakovnem jeziku in so usmerjeni v programe iz 5. člena tega zakona, se na podlagi zahteve v odločbi iz prvega odstavka tega člena prizna tudi pravica do tolmača slovenskega znakovnega jezika.

(5) Ob usmeritvi otroka s posebnimi potrebami v posebni program vzgoje in izobraževanja, ki ga izvaja socialnovarstveni zavod, se v primeru odločanja o celodnevem varstvu otroka, izda odločba o usmeritvi v soglasju s pristojnim centrom za socialno delo, ki mora soglasje podati v roku osmih dni, sicer se šteje, da se z odločbo strinja.

(6) Uradna oseba, ki vodi postopek, mora izdati odločbo v roku 30 delovnih dni od prejema strokovnega mnenja iz 27. člena tega zakona. Če uradna oseba v skladu z 28. členom tega zakona zahteva dopolnitev strokovnega mnenja, njegovo dodatno obrazložitev ali ponovno obravnavo otroka pred strokovno komisijo, mora izdati odločbo v roku 30 dni od prejema dopolnjenega oziroma obrazloženega ali novega strokovnega mnenja.

31. člen

(vročanje)

(1) Pisanja se v postopku usmerjanja vročajo tako, da se dostavijo v hišni predalčnik ali poštni predal v prostorih izvajalca poštinskih storitev. Šteje se, da je poštna pošiljka vročena naslovniku osmi dan od odprave izvajalcu poštinskih storitev.

(2) Odločba o usmeritvi se vroči staršem oziroma starejšemu mladoletniku osebno s priporočeno poštno pošiljko, drugim vlagateljem zahteve ter vzgojno-izobraževalnemu zavodu, v katerega je otrok vključen oziroma bo vključen, pa v skladu s prvim odstavkom tega člena.

(3) Če ima otrok rejnika, se odločba, na način, kot je določeno v prejšnjem odstavku, vroči tudi rejniku in pristojnemu centru za socialno delo.

36. člen

(individualizirani program)

(1) Vzgojno-izobraževalni zavod oziroma socialnovarstveni zavod mora najkasneje v roku 30 dni po dokončnosti odločbe izdelati za otroka s posebnimi potrebami individualizirani program.

(2) Z individualiziranim programom se v programu s prilagojenim izvajanjem in dodatno strokovno pomočjo določi organizacija in izvedba dodatne strokovne pomoči za:

- premagovanje primanjkljajev,
- izvajanje svetovalnih storitev,
- izvajanje učne pomoči.

(3) Z individualiziranim programom dela se določijo:

- cilji in oblike dela na posameznih vzgojno-izobraževalnih področjih,
- strategije vključevanja otroka s posebnimi potrebami v skupino,
- potrebne prilagoditve pri preverjanju in ocenjevanju znanja, doseganju standardov in napredovanju,

- uporaba prilagojene in pomožne izobraževalne tehnologije,
- izvajanje fizične pomoči,
- izvajanje tolmačenja v slovenskem znakovnem jeziku,
- prehajanje med programi ter potrebne prilagoditve pri organizaciji,
- časovna razporeditev pouka,
- veščine za čim večjo samostojnost v življenju (prilagoditvene spretnosti) in načrt vključitve v zaposlitev.

(4) V pripravo in spremljanje individualiziranega programa morajo biti vključeni starši ter otrok s posebnimi potrebami, upoštevaje njegovo zrelost in starost. Individualiziran program je potrebno najmanj v vsakem vzgojno-izobraževalnem obdobju evalvirati in ga po potrebi spremeniti.

V PREDLOG, DA SE PREDLOG ZAKONA OBRAVNAVA PO NUJNEM OZIROMA SKRAJŠANEM POSTOPKU

Predlagamo, da se predlog zakona obravnava po skrajšanem postopku, saj gre za manjše spremembe in dopolnitve zakona. Predlog vključuje opredelitev nove skupine otrok s posebnimi (otroci z gluhoslepoto), jasneje je opredeljena podpora in pomoč v okviru razširjenega programa osnovne šole za učence z učnimi težavami ali drugimi posebnostmi. Natančneje je zapisano, da prilagajanje in pretvarjanje učbenikov in učnih gradiv izvajajo osnovne šole, ki izvajajo prilagojene izobraževalne in posebne programe, zavodi za vzgojo in izobraževanje otrok s posebnimi potrebami ter specialne knjižnice. Vzpostavljen bo digitalni repozitorij potrjenih gradiv za otroke s posebnimi potrebami. Jasneje je opredeljena fizična pomoč v šolah. Dodana je možnost razbremenitve družin z občasno vključitvijo otrok v dom za učence s posebnimi potrebami. Število članov komisij za usmerjanje na prvi stopnji se zmanjšuje, kar prispeva k večji učinkovitosti in racionalizaciji postopkov, omogočena je tudi možnost oddaje vlog po elektronski pošti. Natančneje so navedeni elementi odločbe o usmeritvi, ureja se vročanje dokumentov v skladu z zakonom o upravnem postopku za učinkovitejše in manj administrativno obremenjujoče postopke. Ureja se letna evalvacija in priprava individualiziranih programov v skladu z že sprejetimi strokovnimi smernicami.

Predlagane rešitve ne predstavljajo sistemskih sprememb organizacije vzgoje in izobraževanja, temveč nadgradnjo in dopolnitev obstoječe ureditve.

VI PRILOGE

- Osnutek Pravilnika o spremembi in dopolnitvi Pravilnika o organizaciji in načinu dela komisij za usmerjanje otrok s posebnimi potrebami
- Osnutek Pravilnika o spremembi Pravilnika o dodatni strokovni in fizični pomoči za otroke s posebnimi potrebami